

Załącznik Nr 1
do Uchwały XXXIV/176/2017
Rady Gminy Lubenia
z dnia 20 lutego 2017 r.

**ZAKTUALIZOWANY
PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
STRASZYDLE
NA LATA 2011–2018**

Przewodniczący Rady Gminy
Lubenia
[Signature]
Felix Soleczki

Straszydle, luty 2017 r.

ZAKTUALIZOWANY PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI STRASZĘDŁE

Zaktualizowany Plan Odnowy Miejscowości Straszędzie na lata 2011-2018 określa działania natury społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zmierzające do aktywizacji obszarów wiejskich na terenie gminy Lubenia. Cele i zadania zawarte w dokumencie wpisują się w założenia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 –

Cel Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.

Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.

Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.

Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.

Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich).

Realizacja PROW 2014-2020 tworzy warunki dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z :

- Infrastrukturą drogową
- Infrastrukturą wodno – kanalizacyjną
- zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.
- Infrastrukturę OZE

Zaktualizowany Plan Odnowy Miejscowości Straszędzie na lata 2011-2018 spełnia kryteria Dokumentu Strategicznego .

I. WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości STRASZĘDŁE został opracowany w 2011 roku. Jego celem była próba ochrony zasobów naturalnych i wykorzystania wiejskiego dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo – krajobrazowo – przestrzennych wsi. Środkiem i celem Planu jest mobilizacja lokalnych społeczności i pobudzenie lokalnych aktywności do działań na rzecz poprawy warunków i jakości życia we wsi. Chodzi także o podniesienie i wzbogacenie atrakcyjności turystycznej, agroturystycznej i rekreacyjnej wsi Straszędzie a przez to także gminy oraz poprawę jej wizerunku poprzez właściwe wykorzystanie zasobów ukształtowania terenu a także dziedzictwa kulturowego jako ważnych produktów turystycznych. Priorytetem tego planu jest wytworzenie alternatywnych źródeł dochodów dla ludności wiejskiej. Projekt obejmuje następujące ogólne zakresy problemowe: 1- ochrona elementów krajobrazu wiejskiego, 2- podnoszenie atrakcyjności infrastruktury społeczno – usługowej, kulturalnej i turystycznej na obszarze gminy, 3- ochrona i wykorzystanie obiektów architektonicznych oraz rozbudowa infrastruktury wsi, 4- modernizacja istniejącego systemu komunikacji drogowej, 5- kultywowanie tradycji społeczności lokalnych, 6- wspieranie inicjatyw indywidualnych mieszkańców wsi, szczególnie rolników w działaniach na rzecz odnowy wsi.

II. SZCZEGÓŁOWE PROPOZYCJE PLANU

1 Ochrona elementów krajobrazu wiejskiego

Uporządkowanie i organizacja szlaków turystycznych.

Udostępnienie dla zwiedzających zabytkowego Kościoła z XVII w.

Zagospodarowanie punktów i ciągów widokowych.

Objęcie ochroną istniejących wód powierzchniowych .

2 Podnoszenie atrakcyjności infrastruktury społeczno – usługowej, kulturalnej, turystycznej , agroturystycznej i rekreacyjnej na obszarze wsi i gminy.

- 2.1. Modernizacja i aktywizacja ośrodka życia społeczno – kulturalnego.
- 2.2. Realizacja budowy wyciągu narciarskiego oraz zagospodarowanie rekreacyjno – turystyczne terenu wokół oraz stworzenie bazy noclegowej wraz z zapleczem..
- 2.3. Wytyczenie , realizacja i oznakowanie ścieżek pieszych i rowerowych.
- 2.4. Wspieranie rozwoju bazy agroturystycznej, gastronomicznej, hotelowo – rekreacyjnej i rehabilitacyjnej.
- 2.5. Stworzenie systemu informacji turystycznej dotyczącej wsi i gminy (organizacja punktu informacji turystycznej, foldery informacyjne, materiały kartograficzne, informacja elektroniczna itp.).

3 Ochrona i wykorzystanie istniejących obiektów architektonicznych oraz rozbudowa infrastruktury wsi

- 3.1. Modernizacja i zabezpieczenie zabytkowego Kościoła w Straszędzie.
- 3.2. Modernizacja budynku Domu Kultury wraz z Biblioteką oraz zagospodarowanie terenu wokół Tancbudy jako centrum organizacji życia kulturalnego i społecznego oraz kultywowania tradycji i dziedzictwa przodków.
- 3.3. Zagospodarowania centrum wsi wokół Kościoła, parkingu i Szkoły służącej organizowaniu spotkań plenerowych i rekreacyjno – sportowych (boiska sportowe).
- 3.4. Budowa infrastruktury wsi.
- 3.5. Odtworzenie zniszczonych pasiek pszczelich.

4 Modernizacja istniejącego systemu komunikacji drogowej.

- 4.1. Poprawa stanu technicznego nawierzchni i warunków bezpieczeństwa na drogach lokalnych i wewnętrznych i budowa ciągów pieszych, ścieżek rowerowych, placów, parkingów itd.
- 4.2. Budowa oświetlenia drogowego w celu zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców i użytkowników dróg.

5 Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej.

- 5.1. Kultywowanie tradycji uprawy ziemniaka, tradycji pszczelarskich, organizacja imprez promujących lokalną produkcję miodu, wyrobów z wosku i kitu pszczelego, próba identyfikacji wsi poprzez produkcję miodów pitnych.
- 5.2. Kultywowanie tradycji święta plonów (święto ziemniaczane, dożynki).
- 5.3. Wspieranie działalności kapel ludowych, zespołów folklorystycznych, chórów itp.
- 5.4. Prezentacja tradycji i kultury poprzez tworzenie ścieżek dydaktycznych np. : „Ścieżka miodowa”
- 5.5. Organizacja imprez sportowych na nowo powstałych boiskach oraz wyciągu narciarskim, (zawody sportowe, turnieje, itp..)

6 Wspieranie inicjatyw indywidualnych mieszkańców wsi, szczególnie rolników na rzecz odnowy wsi.

- 6.1. Wspieranie działalności agroturystycznej w gospodarstwach wiejskich.
- 6.2. Wspieranie produkcji zdrowej żywności w gospodarstwach wiejskich.
- 6.3. Wspieranie lokalnych grup działania oraz grup uczestników (liderów wiejskich).
- 6.4. Wspieranie wytwórstwa lokalnych produktów w oparciu o własne gospodarstwo.
- 6.5. Wspieranie rolników w szukaniu alternatywnych źródeł dochodu (agroturystyka, odnawialne źródła energii – wierzba energetyczna).

Dziś polska wieś taka jak Straszędzie potrzebuje trampoliny cywilizacyjnej, aby osiągnąć poziom średniej europejskiej dlatego wszelkie programy inwestycyjne, wspierające polepszenie sfery socjalnej, infrastrukturalnej i kulturalnej są najbardziej potrzebne i stanowią podstawę wszelkich planów rozwoju wsi. Pozyskiwanie środków zewnętrznych i aktywizacja społeczności pozwoli na dynamiczny rozwój wsi .

Realizacja planu ma służyć mieszkańcom wsi Straszędzie oraz podmiotom funkcjonującym na jej terenie. Plan został opracowany przy współudziale mieszkańców wsi, co wpływa na wartość tego dokumentu. W pracy nad planem wykorzystana została wiedza ludzi najlepiej znających problemy i potrzeby wsi, a także nastąpiła integracja społeczności wokół istotnych problemów sołectwa. Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych . Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania a także to, że może zmieniać się kolejność ich realizacji zwłaszcza w przedziale czasowym 2011 – 2018 w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE.

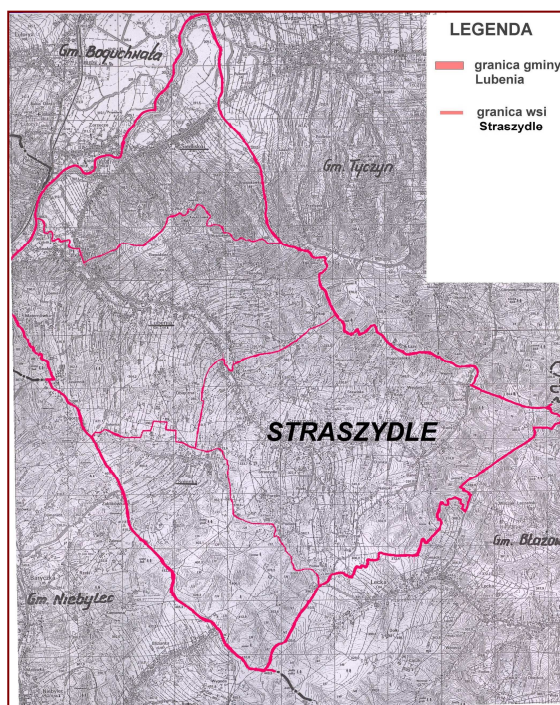
Inicjatorami opracowania Planu była nieformalna Grupa Odnowy Wsi Straszędzie we współpracy z mieszkańcami wsi na podstawie studiów terenowych oraz w oparciu o następujące wybrane dokumenty: Strategia rozwoju gminy Lubenia, Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Lubenia., dostępne dokumenty źródłowe i publikacje.

CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI STRASZĘDŁE.

WIEŚ STRASZĘDŁE GMINA LUBENIA POWIAT RZESZOWSKI WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

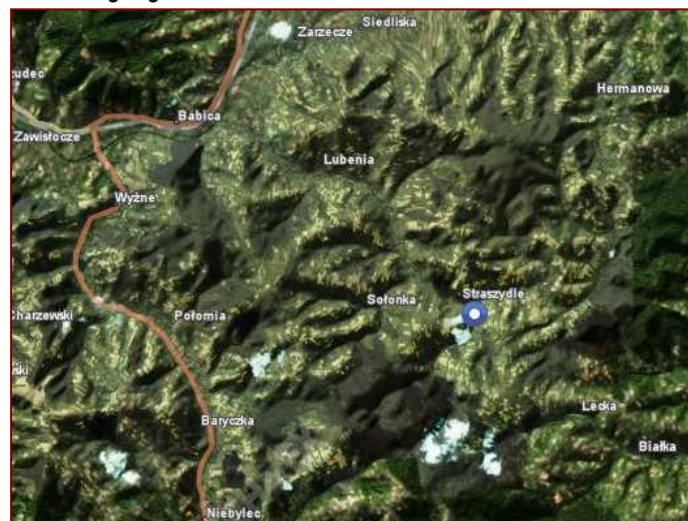
ANALIZA ZASOBÓW CZ. I				
Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednie zaznacz x)		
		Małe	Duże	Wyróżni ające wieś
1	2	3	4	5
Położenie miejscowości, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności	 Wieś Straszędzie położona jest w województwie podkarpackim, powiecie ziemskim rzeszowskim, gminie Lubenia. Powierzchnia liczy 2022,6 ha 		X	

Straszędzie jest największą z czterech wsi Gminy Lubenia

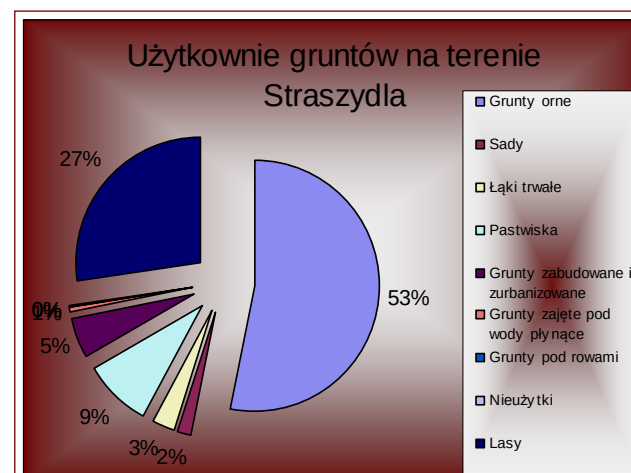

Powierzchnia ok. 552,0 ha wsi stanowią lasy, 1071,7 ha grunty orne, a 105,9 grunty zabudowane i zurbanizowane. Pozostałe tereny to łąki trwałe, sady, pastwiska, grunty zajęte pod wody płynące i grunty pod rowami oraz nieużytki

Położenie geograficzne: 49° 54' 1" N, 21° 58' 53" E

W stanu na 31.12.2010 r. liczyła 1903 mieszkańców.

**Środowisko
przyrodnicze,
położenie:**

Straszyle pod względem fizyko – geograficznym leży na pograniczu dwóch prowincji Karpat Zachodnich i Mikroregionu Środkowobeskidzkiego oraz Makroregionu Pogórza Dynowskiego.

Malowniczy krajobraz, zalesione wzgórza, duże kompleksy leśne, strumyki i potoki oraz specyficzny mikroklimat czynią z tego terenu doskonałe miejsce wypoczynku .

Straszyle leży w obrębie Krajobrazu Chronionego Obszaru Hyżnieńsko-Gwoźnickiego. Teren jest terenem górzystym o największym wzniesieniu 406 m n.p.m. Klimat zbliżony do klimatu górskiego, a ponad 27% jej powierzchni zajmują lasy

walory krajobrazu

Obszar wsi charakteryzuje urozmaicona rzeźba terenu o dość znacznych deniwelacjach /bezwzględne wysokości wahają się 300 do 400 m n.p.m./. Spadki utrzymują się w granicach 10 %-20 % maksymalnie 30 %.

Ukształtowanie terenu specyficzne – Straszędzie leży w obszarze Pogórza, porożcinane głębokimi dolinami rzecznyymi spłaszczeniami grzbietowymi . Tereny pozadolinne zbudowane z utworów fliszowych , w części południowo – zachodniej

występują również utwory kredowe, natomiast w części północno – wschodniej utwory trzeciorzędowe. Znaczne powierzchnie zajmują pstry łupki eocenu i łupki menilitowe podatne na powstawanie osuwisk.

Najwyższe wzniesienie znajduje się na terenie Straszędla wynosi 406 m n.p.m (Straszędzie – Zimny Dział) Na zboczach większości wzgórz dominuje krajobraz kulturowy charakterystyczny dla górskich obszarów rolniczych z łąkami, pastwiskami i zadrzewieniami śródpolnymi

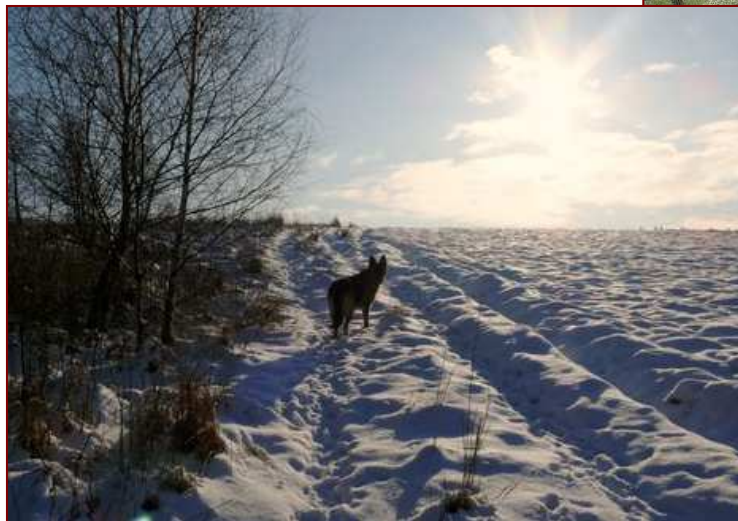
Obszar posiada fragmenty krajobrazu naturalnego w postaci sporych połaci naturalnych obszarów leśnych pokrywających wzniesienia i głębokie wąwozy dzięki czemu posiada duże walory turystycznej rekreacyjnej , umożliwiające uprawianie turystyki pieszej i pobytowej

x

walory klimatu (wiatr,
nasłonecznienie, itp.)

W związku z brakiem lokalnego przemysłu wieś posiada bardzo dobrze zachowaną czystość wód powierzchniowych, gleby oraz powietrza. Czyste powietrze pozwala na podziwianie walorów przyrody. Szczególnie piękny widok można podziwiać rano, kiedy budzi się dzień

Klimat zbliżony do górskiego o ostrych zimach i cieplejszym lecie. Śniegi schodzą ok. 14 dni później niż w pozostałych częściach gminy

x

walory szaty roślinnej
(np. runo leśne,
rzadkie gatunki
roślin)

Znaczną część Straszędzy zajmują lasy podległego Nadleśnictwu Strzyżów. Przeważa w nich buczyna karpacka /*Dentario glandulosae* – *Fagetum collinum*/ w formie podgórskiej i reglowej oraz wilgotnego jej podzespołu /*Dentario glandulosae* – *Gagetum lanarietosum*/ a także

grądy /*Titilio Carpinetum*/.
W dolinach rzecznych
zachowane są fragmenty
lasów łęgowych /lasy olszowe/

nasiennej.
We florze tego obszaru notuje się
wśród których na uwagę zasługuje
paprotnik kolczasty, ,

żywokost gruczołowaty,

września pobrzeżna ,wierzbówka nadrzeczna, narecznica szerokolistna,
żywokost sercowaty, **trybuła leśna**, **tojeść gajowa**,

Południowo Wschodnia część regionu
pokrywają lasy iglasto – liściaste z
chronionym drzewostanem jodły

znacznym udziałem gatunków górskich,
: **skrzyp olbrzymi**,

x

czyściec górski, Trybuła
lśniąca, **lepieźnik biały**,
turzyca zwisła, narecznica
szerokolistna, **miesiącznica
trwała**,

Pierwiosnka wyniosła, kopytnik pospolity

Do roślin chronionych występujących na tym terenie należą
podkolan biały

barwinek pospolity

**lilia złotogłów,
bluszcz zwyczajny**

cenne przyrodniczo
obszary lub obiekty,

konserwatorskich, wśród drzew stanowiących dominanty
przestrzenne w krajobrazie otwartym.

W granicach wsi znajduje się ponadto szereg okazałych i starych
drzew o których istnieniu wiedzą mieszkańcy .

W Straszędzie jest dwa pojedyncze drzewa, które
wymagają uznania : lipa szerokolistna i drobnolistna.
Obie są ujęte na planszy wytycznych

x

świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)

Teren Straszdyła jest ostoją cennych gatunków zwierząt m. in.

Trzon fauny podgórskiej : Jeleń europejski, (Cereus elaphus), sarna (Capreolus capreolus), dzik (Ksus sorofa),),

zając szarak (lepus europaeus)
jeż (erinaceus europaeus),

kret (Talpa europea)

Fauna boralno –
alpejska :

dzięcioł trójpalczasty (Picoides tridactylus),
drozd obrożny (Turdus torquatus)

x

puszczyk uralski,
kuna leśna,
kwiczoł, jarząbek,

Gatunki pontyjskie:
Mucholówka białoszyja

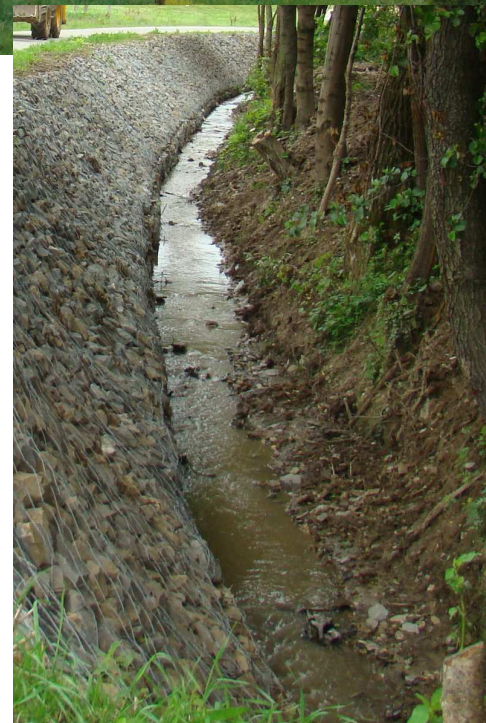
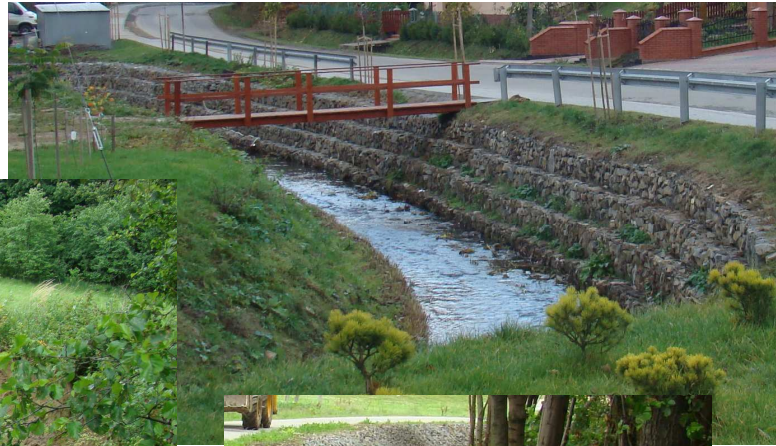

kobczyk, żołna,
dzieciol syryjski
Gatunki górskie:
Kumak górski, traszka
karpacka, salamandra
plamista,
pliszka górską

wody
powierzchniowe
(cieki, rzeki, stawy)

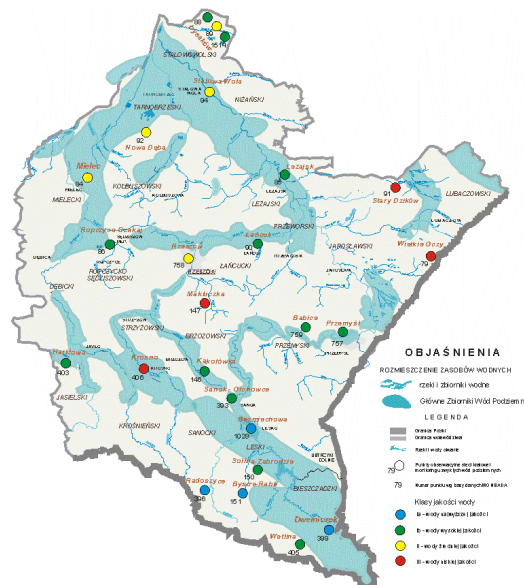
Cieki wodne – strumyki bez nazw, w dolnej części wsi rzeka Lubenka.
Część z uregulowanym korytem rzeki ze względu na ich rwistość w czasie wiosennych roztopów i ulewnych letnich burz..
Pozostałe są stopniowo regulowane.

x

wody podziemne

Wody podziemne wykorzystywane są do zaopatrzenia ludności na terenach wiejskich. Duże ośrodki miejskie posiadają najczęściej systemy zaopatrzenia w wodę zasilane wodami powierzchniowymi np.: Warszawa, Wrocław, Rzeszów - zasilane wodami rzeczными, Szczecin, Olsztyn - zasilane wodami jeziornymi. Na terenach, gdzie brakuje dużych rzek czy jezior miasta korzystają z zasobów wód podziemnych np. Lublin. We wsi Straszdydle mieszkańcy korzystają z własnych ujęć wody (studnie), jednakże jak pokazują badania Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie przeprowadzone w 2002 r. jakość wody pozostawia wiele do życzenia

Na terenie województwa rozpoznano, a częściowo udokumentowano zasoby wód mineralnych, zmineralizowanych, termalnych oraz solanek w następujących powiatach:

- bieszczadzki (Czarna, Lesko, Polańczyk, Rabe);
- brzozowski (Brzozów);
- dębicki (Latoszyn);
- krośnieński ((Iwonicz-Zdrój, Krościenko, Lubatówka, Rudawka Rymanowska, Rymanów-Zdrój);
- lubaczowski (Horyniec);
- rzeszowski (Borek Stary, Chmielnik, Lubenia, Nieborów,

"Przylasek", Rudna Wielka, Rzeszów Staremiście, Szklary, **Straszdydle**, Tyczyn-Łany);

- sanocki (Komańcza);
- stalowowlowski (Lipa);
- strzyżowski (Polomia, Wiśniowa, Żarnowa Góra).

Wody zaskórne = (wierzchówki) – tworzące się na niewielkich głębokościach (do 2 m) w zagłębieniach terenu, w dolinach rzecznych i na brzegach jezior wskutek obfitych opadów. Podlegają dobowym wahaniom temperatury i silnemu parowaniu. Często zanikają w okresach posusznych. Nie tworzą ciągłego zwierciadła tzn. występują lokalnie, najczęściej w miejscach o pogorszonych warunkach infiltracyjnych.

Wody gruntowe– położone poniżej strefy aeracji. Tworzą je wody opadowe, które przesączają się przez porowatą glebę, a następnie gromadzą się w pokładach piasku, żwiru czy też spękanych skał. Strefy te nazywane są warstwami wodonośnymi. Zwierciadło podlega wahaniom sezonowym, naśladuje formy rzeźby powierzchni (jest współkształtne z powierzchnią ziemi). Obficie zasilają rzeki i jeziora. W głębszych warstwach wody gruntowe są dobrze przefiltrowane wody freatyczne – studzienne

x

podłoże , warunki hydrologiczne	utwory fiszowe zróżnicowane litologicznie, utwory kredowe w części pld-zach. i łupków trzeciorzędowych w części pln-wsch. , wody siarkowe			x
gleby	 Gleby występujące na terenie województwa podkarpackiego odpowiadają układowi fizjograficznemu oraz budowie geologicznej. Wyróżnić tu można gleby nizinne, wyżynne i górskie. W ogólnej ocenie gleby województwa, poza nielicznymi wyjątkami należą raczej do gleb ubogich. W Straszędzie to gleby w klasie bonitacji IV-VI. Mimo to na terenie Straszędzie w roku 2007 została założona winnica o powierzchni ok. 0,5 ha z możliwością i planami powiększenia nasadzeń do co najmniej 3 ha 	x		

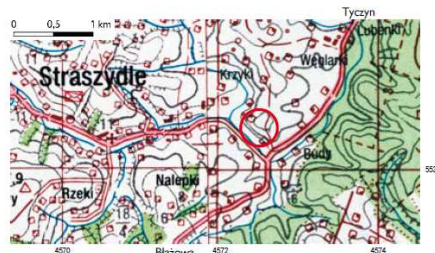
kopaliny,

Warstwy menilitowe w kamieniołomie w Straszędzie

Lokalizacja:
województwo podkarpackie
powiat rzeszowski
gmina Lubenia
miejscowość Straszędzie

Rejon geograficzny:
Zewnętrzne Karpaty Zachodnie
Pogórze Środkowobeskidzkie
Pogórze Dynowskie

Jednostka geologiczna:
Zewnętrzne Karpaty fliszowe
płaszczowina skolska

Formacja skalna, bardzo charakterystyczna i ważna dla całego obszaru Karpat fliszowych, odsłania się w nieczynnym kamieniołomie w Straszędzie. Miejscowość ta położona jest kilkanaście kilometrów na południowy wschód od Rzeszowa, w zachodniej części malowniczego Pogórza Dynowskiego i blisko przełomowej doliny Wisłoka. Jest to brzeżny rejon karpackiej, fliszowej jednostki skolskiej.

1 Wyrębisko wcinia się na długości około 150 metrów w południowo-zachodnie, strome zbocze Łysej Góry w prawym brzegu Lubenki, w zachodniej części wsi i zlokalizowane jest w pobliżu granicy tektonicznego nasunięcia na warstwy menilitowe kredowych warstw sąsiadujących od południa tektonicznej struktury antykliny Kąkolówki. W jego ścianach odsłaniają się skały należące do najstarszej części warstw menilitowych, które powstały w oligocenie (około 35 do 23 mln lat temu) - najmłodszej epoki paleogenu.

2 Przedmiotem eksploatacji były osadowe skały należące do ogniw: „rogowców” z Kotowa” i „margli dynowskich”. Cienkie ławice szarobrunatnych i twardych rogowców (osadowych skał krzemionkowych) rozpadają się kostkowo, a ostrokrawędziste fragmenty skał pokazują raczej matowe, a nie typowe dla sylicytów (rogowców), szkliste powierzchnie przełamów. Świadczyć to może o średnio zaawansowanej diagenetyce, rekryształizacji krzemionki pochodzącej pierwotnie głównie z opalowych szkielecików różnych morskich mikroorganizmów. Warstewki rogowców rozdzielają cienkie wkładki ciemnych twardych łupków krzemionkowych i krzemionkowo-łlasy, rozpadających się cienkopłytkowo lub liściasto. Ich głównym składnikiem jest menilit nadający całym warstwom nazwę. Stanowi on ciemną, brunatno-czarną, nieprzezroczystą odmianę opalu. Górną część odsłoniętego profilu tworzą margle dynowskie, będące silnie skrzemionkowymi skałami wapiennymi z domieszką minerałów ilastych. Ich materiał wapienny jest głównie pochodzenia organicznego i utworzyły go szkieleciki

kokkolitów. Regularnie warstwowane tworzą twarde płyty o jasnej, beżowej barwie na powierzchniach zwietrzałych i beżowo-brązowej na świeżym przełamie. Wewnątrz wielu ławic widoczne są ciemne wkładki (soczewki) szklistych rogowców wydzielone z pierwotnego wapienno-krzemionkowego osadu w procesie diagenety. W wielu miejscach podkreślają one deformacyjne struktury sedimentacyjne ławic margli zaburzonych osuwiskami podmorskimi. Ławice margli rozdzielają twarde, silnie wapieniste łupki krzemionkowe rozpadające się płytkowo.

Wysoka wartość naukowa i dydaktyczna tego stanowiska geologicznego wiąże się także z występowaniem licznych skamieniałości, które łatwo znaleźć można na powierzchniach warstwowań i łupliwości. W formie odcisków lub lepiej zachowanych fragmentów, a nawet całych szkielecików, występują tu kopalne ryby dokumentujące wiek tych osadów i dużą głębokość morza, w którym te osady powstawały.

3 Strome ściany wyrębiska ujawniają także skomplikowaną budowę geologiczną górotworu. W obrębie warstw nachylonych zgodnie ze zboczem, widocznych jest kilka prawie pionowych uskoków, najprawdopodobniej związanych z sąsiednią strefą nasunięcia. Uniemożliwiają one skorelowanie profilu rogowców z profilem margli. Konsekwentnie, zgodnie z nachyleniem zbocza, ułożenie warstw przyczynia się do przyspieszenia naturalnego rozpadu wietrzejących warstw i tworzy zagrożenie obrywaniami w wysokości na ponad 20 metrów środkowej części ściany kamieniołomu, o czym ostrzegają postawione tam tablice. Zakńczona już eksploatacja, jak widać po pozostawionej formie wyrębiska, prowadzona niezgodnie ze sztuką górniczą, dostarczała przez lata surowca używanego głównie w budownictwie drogowym, do utwardzania lokalnych dróg. Jeszcze pełniejszy profil ogniw margli dynowskich odsłaniał się w sąsiednim kamieniołomie leżącym na

południe, w odległości około 500 m w zachodnim zboczu Łysej Góry.

Wyrębisko jest częściowo zagospodarowane turystycznie. Od głównej szosy i blisko leżącego przystanku PKS prowadzi do niego przez mostek na Lubencie wąska droga kończąca się wydzielonym placem biwakowym, z ławkami i miejscem na ognisko. Atrakcyjność turystyczna obiektu położonego w gminie z rozwiniętą agroturystyką wiąże się także z położeniem przy szlakach dwu turystycznych tras rowerowych oraz z sąsiedztwem stadniny koni huculskich.

The Menilite Beds in the quarry in Straszędzie

Straszędzie is a small village located a dozen of kilometers southeast from Rzeszów, in the western part of picturesque Dynów Foreland and in the Wisłok River valley. The Menilite Beds exposed in an abandoned quarry are of high importance for the whole Flysch Carpathians.

The quarry is deeply cut (some 150 meters) into the steep, southwestern slope of the Łysa Góra Hill. In the pit walls the oldest part of the Oligocene Menilite Beds crops out. The lower part of the sequence comprises greyish-

brown, thin-layered, hard lydites intercalated by dark, thin-layered siliceous and siliceous clayey shales. The main mineral in these rocks is menilite (dark opal variety). This sequence bears the name "the Kotów Lydites".

Above the lydites the so-called "Dynów Marls" occur. These are light-beige, regularly bedded, hard, highly silicified carbonates with an admixture of clay minerals. Deformations originating from submarine slides can be observed. All rocks contain abundant fossils including well-preserved fish skeletons.

The rock formation is cut by several, almost vertical faults. The beds dip towards the slope of the hill, which facilitates the weathering processes and causes serious rock-fall hazard, especially in the central part of the pit where wall is over 20 meters high. The quarry has been active for a long time supplying valuable road aggregate. The more complete succession of the Dynów Marls occurs in the adjacent quarry, located about 500 meters northward.

The quarry is touristically developed. From the main road and the bus stop a trail was routed to the camping site. In the vicinity there are bike and hike trails. Additional attraction is the stud of Hucul horses.

drogi (dostępność komunikacyjna)

Przez teren wsi nie przebiegają drogi krajowe. Dominują drogi powiatowe i gminne. Na terenie wsi znajdują się też drogi

gospodarcze nie posiadające numeru, są to drogi dojazdowe do pól i gospodarstw wiejskich. Przecinają one pola równolegle tworząc szachownicę pól, którą można podziwiać z wyżej położonych wzniesień. Natężenie przewozów i ich struktura jest bardzo dobrze – prowadzą one do najodleglejszych, a wraz z modernizacją dróg remontowane są

Dobre drogi zachęcają do korzystania turystów. Bardzo dobra lokalizacja względem pobliskiego Rzeszowa i głównych szlaków komunikacyjnych jest atutem wsi.

Najczęściej stosowanym środkiem transportu jest PKS i prywatna komunikacja autobusowa. Autobusy jeżdżą w odstępach ok. 1,5 godz., jednak znaczna część mieszkańców korzysta z prywatnych środków lokomocji. Najbliższa stacja PKP znajduje się w Babicy. Corocznie na terenie Straszędia w okresie letnim odbywają się Rajdy Samochodowe będące eliminacją do Mistrzostw Polski.

różnorodna. Sieć dróg jest rozwinięta bardzo przysiółków. Drogi są na bieżąco remontowane mosty.

X

walory architektury
wiejskiej

Na terenie wsi Straszędzie zachowała się niewielka ilość drewnianych domów i całych zagród pochodzących z 4 ćw. XIX w. i 1

ćw. XX w. Najczęściej są to skromne, drewniane domy o konstrukcji zrębowej, często węglowane na obłap. Dachy domów starszych są najczęściej czterospadowe przeważnie pierwotnie kryte słomą (schodkowo), obecnie pokrycie dachu często jest już zmienione. Dachy domów nowszych są dwuspadowe, lub dwuspadowe naczółkowe. W niektórych domach zachowały się stare piece kuchenne. Ściany domów często są z zewnątrz oszalowane pionowo, a wewnątrz otynkowane.

Kapliczki przydrożne: zwykle wznoszone w otoczeniu dwóch starych drzew. Specyficzne kapliczki występują na terenie Straszęd, tzw. Kapliczki wnękowe, posiadające jedno duże przeszklenie okienne od strony elewacji frontowej. Budowane są one także na planie kwadratu i przykryte przeważnie daszkami dwuspadowymi. W przeciwieństwie do kapliczek niszowo – wnękowych ich ściany są bardzo często rozczłonkowane są lizenami, plastrami, gzymsami i blendami. Także daszki są zróżnicowane.

Kapliczką tej odmiany jest usytuowana w północnej części miejscowości, w pobliżu granicy z Lubenią, po zachodniej stronie drogi prowadzącej przez wieś ufundowana przez małżeństwo Kornela i Karolinę Szostków, prawdopodobnie na początku XX w. Fundacja kapliczki ma związek z ich podróżą do Ameryki. Wg miejscowych informatorów „Na morzu zastał ich sztorm, ślubowali, że jak ocaleją, to postawią kapliczkę. Co też się stało”. Pierwotnie kapliczka wybudowana była z kamieni na glinie i bielona. Ustawiono ją na wysokim cokole z odsadzką. Przykryta była dwuspadowym daszkiem o połaciach wysuniętych przed szczyty. Od frontu miała dużą prostokątną

x

posadowiona na nieco szerszym cokole w kształcie prostopadłościanu, umieszczonym na niskiej podmurówce. Od frontu posiada dużą wnękę sklepioną odcinkowo. Wnęka niegdyś zaskłona, wewnątrz figurka Matki Boskiej Różańcowej. W szczycie kapliczki znajduje się niewielka wnęką sklepioną ostrołukowo, całość zwieńczona niewielkim krzyżykiem.

Inna kapliczka na tzw. Biedówce na granicy z Lubenią. Ufundowana przez Macieja Biedę, a wykonana przez Sikorę z Baryczki w roku 1922. Wzniesiona na planie kwadratu. Posadowiona na nieco szerszym prostopadłościennym cokole. Zasadnicza bryła kapliczki oddzielona od niego profilowanym gzymsem. Od frontu umieszczono w niej prostokątną wnękę zamkniętą ostrołukowo. Wnęka zaskłona, wewnątrz figurka Matki Bożej. Pokryta blachą, dach dwuspadowy, pod dachem profilowany gzymś koronujący. W szczycie od frontu umieszczona jest niewielka prostokątna wnęką sklepioną trójkątnie (również zaskłona) w której ustawiono figurkę Chrystusa. W kalenicy dachu zamontowana została niewielka wieżyczka obita blachą zwieńczona ozdobnym metalowym krzyżem.

Inna w pobliżu Lubeni na tzw. Dawnym cmentarzu cholerycznym. Wzniesiona stosunkowo niedawno przez Jana Szostka (syna Karoliny) to nowa kapliczka wzniesiona na miejscu starej, ale przypomina o ważnym historycznie miejscu – cmentarzu cholerycznym.

Na pld-wsch stronie drogi prowadzącej przez wieś do Błażowej znajduje się kapliczka na planie kwadratu. Ufundowana przez Jakuba i Salomeę Borkowskich, na intencję by odpędzić pomór bydła. Wzniesiona w 1930 r. frontem zwrócona do drogi. Wybudowana z cegły i otynkowana. To kapliczka dwukondygnacyjna, posadowiona na nieco szerszym cokole w kształcie prostopadłościanu umieszczonego na niskiej podmurówce. Kondygnacje podzielone są wydatnym gzymsem. Zwieńczona

wnękę. Podobna wnęką, lecz dużo mniejsza umieszczona była w szczycie kapliczki. Na kalenicy dachu umocowano kuty żelazny krzyżyk. W 1996 r. kapliczka została odnowiona, właściwie gruntownie przebudowana przez wnuczkę fundatorki, przez co straciła swój zabytkowy charakter.

Inna kapliczka znajduje się w przysiółku Węglarki. Jest usytuowana po południowej stronie polnej drogi na wysokiej skarpie. Obok niej rośnie stara lipa. Wzniesiona w okresie międzywojennym na planie prostokąta ustawionego dłuższym bokiem równoległe do drogi. Zasadnicza bryła

dwuspadowym daszkiem, który wieńczy ozdobny ażurowy krzyż wykonany z żelaza. W obu kondygnacjach umieszczone są wnęki : w dolnej – prostokątna, w górnej – zamknięta łukiem odcinkowym, o podstawie również w formie łuku odcinkowego wygiętego w dół. W wnęce dolnej wizerunek Matki Boskiej Bolesnej, natomiast w górnej nie ma żadnych świątków a jedynie kwiaty. Dolna wnęka przeszklona, górna otwarta. W bocznych ścianach dolnej kondygnacji również umieszczone są wnęki. Są one płytkie, w obu znajduje się wizerunek Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Wokół kapliczki rosną stare drzewa, lipy i jarzębina.

Ciekawa jest wzniesiona prawdopodobnie przez właściciela dworu w 4 ć XIX w. Wykonana z kamienia na glinie. Znajduje się przy drodze do Błazowej obok sklepu. Ma kształt wysokiego graniastosłupa, nieco węższego od cokołu. Pod okapem daszku pokrywającego kapliczkę poprowadzony został profilowany, obiegający dookoła gzyms koronujący. Na daszku ustawiony jest wysoki metalowy krzyż z wizerunkiem Chrystusa. Jak wynika z napisu umieszczonego z tyłu krzyża, został on wykonany w Wiedniu.

Inna wykonana w 4 ćw. XIX w. to usytuowana po płn.-wsch. Stronie drogi biegnącej przez wieś. Kapliczka wykuta z piaskowca i pobielona. Posadowiona na prostopadłościennym bazie, umieszczonej na niskiej podmurówce. Wzniesiona na planie kwadratu, poszczególne kondygnacje poprzedzielane wydatnymi gzymsami. W niższej kondygnacji zasadniczej bryły kapliczki, od frontu znajduje się prostokątna blenda, w której kiedyś umieszczony był napis informujący o fundacji kapliczki, dziś już nieczytelny. Powyżej jest niewielka prostokątna nisza zamknięta półkoliście. Ustawiono w niej figurę Matki Bożej Niepokalanie Poczętej. W środkowej kondygnacji umieszczona została duża prostokątna nisza zamknięta półkoliście, w której również umieszczono figurę Matki Bożej Niepokalanie Poczętej. W górnej kondygnacji figurę Chrystusa. Wszystkie nisze zaszkłone. Na bocznych ścianach prostokątne blendy, poniżej daszka kapliczki ozdobny gzyms.

Daszek czterospadowy (namiotowy) zwieńczony metalowym, ażurowym krzyżem.

walory
ukształtowania
przestrzeni publicznej

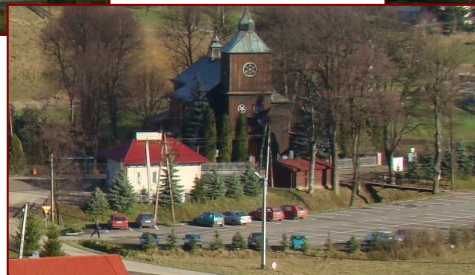
Miejscem integracyjnym wsi jest Dom Kultury w Straszędzie wraz z Biblioteką i placem przed Tancbudą.

Na placu odbywają się imprezy plenerowe takie jak gminne dożynki czy cykliczna impreza ziemniaczane harce.

W weekendy młodzież, OSP lub inne organizacje i stowarzyszenia organizują zabawy taneczne i pikniki..

Drugim bardzo ważnym miejscem gdzie toczy się życie wsi jest plac przed Kościołem Parafialnym w Straszędzie wraz z przyległym parkingiem i jego otoczeniem. Nie spotykany w innych rejonach zwyczaj omawiania spraw bieżących dyskutowana o bolączkach i problemach wsi przed i po nabożeństwach.

zaobserwować w Straszędzie są więc grupki stojących pochłoniętych rozmową ludzi, często nie zwracających na przejeżdżające pojazdy drogą powiatową. To najprawdopodobniej zwyczaj z przedwojennych wieców organizowanych od kościołami.

W Domu Kultury prowadzone są zajęcia dla dzieci i młodzieży z wykorzystaniem nowoczesnego sprzętu komputerowego uzyskanego z dofinansowania. Inni mogą zagrać w bilard czy grę piłkarski.

x

W Bibliotece organizowane są spotkania autorskie i inne mające przybliżyć mieszkańcom wsi m.in. nowinki wydawnicze .

W Domu Kultury organizowane są zebrania wiejskie, spotkania członków OSP , imprezy z udziałem chóru i inne,

Dom Kultury jest usytuowany w centrum wsi, jest ostoją życia kulturalnego wsi i miejscem integracji mieszkańców, oraz kultywowania zwyczajów przodków .

Organizowane są warsztaty rękodzieła artystycznego , m.in. z bibuły, palmy wielkanocne itp.

Przez wieś prowadzi droga powiatowa relacji Babiaca – Lubnia – Straszędzie – Błazowa przy której na odcinkach wykonano chodnik

oraz wyremontowano most .

Wzdłuż drogi biegnie wybudowana niedawno kanalizacja sanitarna

W pobliżu drogi zlokalizowane są punkty usługowe

sklepy i Szkoła Podstawowa w Straszędzie

Powstała w 1883 . jako szkoła ludowa, w Straszędzie, w 1961r. rozpoczęto budowę nowej szkoły, którą zakończono w 1964 r. W 2002r.wyremontowano rozbudowano budynek szkolny do wybudowania pozostała sala gimnastyczna.

Szkoła Podstawowa w Straszdyłło otoczona jest dużą ilością zieleni krzewów ozdobnych. Posiada nowoczesny plac zabaw, boiska sportowe i parking. Obiekt jest ogrodzony i monitorowany. W budynku znajduje się 8 klasopracowni, biblioteka, gabinet logopedii, gabinet terapii, sala gimnastyczna, stołówka, pokój nauczycielski i gabinet higienistki. Wszystkie klasopracownie są estetyczne, wyposażone w nowe meble, nowoczesne pomoce dydaktyczne, zestawy komputerowe. Kolorowe dekoracje i gazetki zachęcają uczniów do nauki. Szkoła posiada nowoczesne, indywidualne segmenty szatniowe. Szkoła prowadzi działalność

edukacyjną, pedagogiczną
Uczy młode pokolenie ,
wychowuje i pokazuje co
jest dziedzictwem narodowym i lokalnym „małej ojczyzny”

osobliwości
kulturowe

Na obszarze Straszdyldo występują obiekty kształtujące krajobraz kulturowy w postaci całych zagród, domów mieszkalnych, kapliczek, krzyży przydrożnych figurek i, pomników, fragmentów dawnego rozplanowania a także regionalnych form budowy i sposobów krycia dachu /dachówki ceramiczne i materiały dachówkopodobne/

Osobliwością kulturową jest niewątpliwie Kościół Parafialny w Starszdyldo, wybudowany w 1739 r. i w. w Lubeni a przeniesiony do Straszdyldo w 1929 r.

Położony w centrum wsi po północnej stronie drogi. Drewniany na rzucie prostokąta z wydłużonym prezbiterium zamkniętym trójbocznie przy którym murowana zachrystia od zachodu, z kruchtami od wschodu i zachodu oraz jednowiekową elewacją południową z kruchtą wejściową pod wieżą. Na niskiej podmurówce, konstrukcji zrębowej z lisicami przyściennymi; belki zrębu z drzewa modrzewiowego, oszalowane z zewnątrz pionowo deskami, wieża od południa konstrukcji słupowej, trzykondygnacyjna, zamknięta dachem czterospadowym zwieńczonym cebulastym hełmem z krzyżem. Nad prezbiterium, nawą główną i nawami bocznymi wspólny dach dwuspadowy z wieżyczką na sygnaturkę, czteroboczną, dwuczłonową z arkadowo zamkniętymi przeżroczami, zwieńczona hełmem. Dachy podbite blachą płaską. Wewnątrz kościół jest trójnawowy z prezbiterium tej samej szerokości co nawa główna, halowy, trójprzęsłowy. Nawy boczne węższe od głównej, oddzielone trzema arkadami, wspartymi na kwadratowych słupach, zachrystia i kruchty od wschodu i zachodu niższe. Stropy: w nawie i prezbiterium pozorna kolebka, odeskowana podłużnie, w nawach bocznych pozorne półkolebki, w zachrystii i nad kruchtą

w wieży stropy płaskie, w kruchtach od wschodu i zachodu stropy pulpitowe, odeskowane, Chór muzyczny wybrzuszony, nadwieszony na czterech słupach. Okna pojedyncze zamknięte łukiem segmentowym, wielokwaterowe z kolorowymi szybami. Z pierwszego wyposażenia wnętrza pochodzi ołtarz główny z I poł. VIII w. z rzeźbami Matki Bożej, św. Jana, św. Józefa i św. Barbary. (nawiązującymi stylistycznie do warsztatu Thomasa Huttera).

Stanowi on pierwszą znaną translokację drewnianego obiektu zabytkowego dokonaną w okresie międzywojennym na terenie dawnego województwa rzeszowskiego. Należy do cennej i nielicznej już grupy drewnianych kościołów małopolskich.

Parafia Straszdyldo erygowana w 1392 r. posiadała kościół wybudowany w XIV w. i spalony przez Tatarów w 1624 r., odbudowany w 1640 r. przez Rafała Kostkę i konsekrowany przez Biskupa Sierakowskiego w 1745 r.

x

Miejsca ,osoby i
przedmioty kultu

Miejszem szczególnym kultu jest Kościół Parafialny pod wezwaniem Matki Bożej Nieustającej Pomocy, a przedmiotem kultu są postacie świętych na kapliczkach i krzyżach przydrożnych.

Przy kapliczkach maryjnych w maju słychać śpiew pieśni ku czci Matki Bożej to tzw. „majówki”.

Ważnym dla mieszkańców Straszędla jest też dzień św. Marka, w którym mieszkańcy wraz kapłanem chodzą w procesji błogosławić pola.

x

święta, odpusty,
pielgrzymki

odpust parafialny: 27 czerwca MBNP , święta związane rokiem liturgicznym kościoła katolickiego, „majówki” – polegają na zbieraniu się w miesiącu maju mieszkańców w małych grupkach , zwykle wieczorem pod przydrożnymi kapliczkami i śpiewaniu pieśni ku czci MB ,

dożynki: święto plonów obchodzone corocznie po zakończeniu żniw, co cztery lata uroczyste w Straszędzie jednej z czterech wsi Gminy Lubenia. Co roku oficjalne uroczystości dożynkowe obchodzone są w innej wsi gminy. Tradycją jest wykonywanie wieńców dziękczynnych za zebrany plon.

X

ziemniaczane harce” – obchodzone corocznie święto organizowane po zakończonym sezonie zbioru ziemniaków, połączone z pokazem

nowoczesnych odmian ziemniaka, konkursem na potrawy z ziemniaków,

konkursem wiedzy o uprawie ziemniaka
konkursem plastycznym na rzeźbę w ziemniaku pn.
„Ziemniaczane Cudeńka”

piknikiem,
występami na scenie
i zabawą taneczną na zakończenie.

tradycje, obrzędy, gwara,	tradycje : „tłuki” – zbiorowe wykonywanie prac typu przedzenie konopi, skubanie gęsi, kopanie ziemniaków, czy żniwa, po zakończeniu których na pracujących czekał poczęstunek i „muzyka” , „chodzenie po śmieciach” – w dzień św. Szczepana kawalerowie chodzili do domu panien i rozsypywali sieczkę pod łóżka a następnie ją zmiotali, strzelanie na wiwat z puszek w Święta Wielkanocne, staż przy Bożym grobie od Wielkiego Piątku do Wielkiej Niedzieli, leczenie ziołami, grzybobranie – obecne do dziś nie tylko wśród lokalnej społeczności ale i licznie przyjeżdżających turystów, święto ziemniaczane harce obchodzone po zakończonym sezonie, na którym prezentowane są odmiany ziemniaka oraz potrawy z ziemniaków obrzędy: związane zwykle ze świętami kościelnymi, ponadto charakterystyczne dla regionu jest palenie ogniska na styku trzech potoków w noc świętego Jana . To pozostałość kultury ludów słowiańskich (także celtyckich i germańskich) oznaczające święto ognia, wody , słońca i księżyca , urodzaju, płodności, radości i miłości. Dziś utożsamiane jest ze świętem zakochanych i traktowanej jest jako Walentynki w Europie zachodniej. Niektórzy „śmiałkowie” wierzą w kwiat paproci zerwany w Noc Świętojańską, który pozwoli im spełnić marzenia i być bogatym. gwara specyficzna dla regionu widoczna jest w słownictwie i specyficznym nazewnictwie . Do tej pory słuchając starszych ludzi usłyszymy: tutok, chawok, pójdź no tu, pójdźdźwa, mrocarki, badunia , paryja, terlepa, itp. Ciekawym zjawiskiem, występującym do dziś jest nadawanie przydomków mieszkańcom wsi np. „, „Franek z Piekła”, „, „Froń z Zimnego Działu”, „, „Józek z Roli” itp. Przydomki brały swą nazwę od miejsca zamieszkania, zwyczajów danego mieszkańca , czasem nawet od imienia męża np. „Kryśka Staszkowa” . Zdarzają się też przydomki pozwalające rozróżnić mieszkańców o takim samym nazwisku i tak słyszymy o „Szmulu”, „Latawcu” itp.		x	
--	--	--	----------	--

specyficzne potrawy	pamuła – zupa z tzw. jagód (nie mylić z borówkami) czyli słodkich owoców z dzikich trześni a zimą z suszonych owoców i pęczaku, żur z bobem ,kapusta z grochem ,pierogi z razowej mąki z kapustą i grzybami , kluski z razowej mąki z serem, kluski z makiem – placki pieczone na prozie kroi się i kraszi makiem ugotowanym w śmietanie, doprawionym miodem,kapuśniaki, podpłomyki, amoniaki, proziaki – to drobne pieczywo z pieca lub blachy kuchennej, gomułka z miętą – potrawa z podsuszonego sera, kulaszka, polewka, chleb owsiany, lewesz /kartoflanka/ , kapusta ze skórkami ze słoniny, pencoki z mlekiem, itp.			x
legenda, podania i fakty historyczne	Pierwsza wzmianka na temat wsi Straszędzie znajduje się w dokumencie wydanym w Iłży w lipcu 1423 r. przez kancelarię królewską. W akcie tym wymieniono wszystkie osady włości tyczyńskiej podówczas istniejące tj. Borek, Chmielnik, Słocina, Zalesie Matysówka, Drabinianka, Budziwój, Lutoryż, Lubenia, Białą, Siedliska i Zarzecze. Na mocy tego dokumentu klucz tyczyński wraz ze Straszędem przeszedł na własność Jana z Jicina. Po zgonie Władysława Jagiełły w 1434 r. dobra tyczyńskie objął Jan Pilecki . Do roku 1585 Straszędzie należało do rodziny Pileckich. Po śmierci Jana, właścicielem stała się Anna Pilecka, córka Jana Pileckiego i Elżbiety Herburtówny. Anna żona najpierw Krzysztofa Kostki, a później Łukasza Opalińskiego zmarła w 1631 r. Po jej śmierci właścicielem Straszędla stał się Mikołaj Rafał Kostka. W kolejnych latach właścicielami byli Zofia Katarzyna Plemińska – wdowa po Mikołaju Rafale Kostce, od 1646 r. rodzina Działyńskich, a od 1670 r. Branickich. Od 1668 r. część wsi znajdowała się w dzierżawie niejakiego Sierakowskiego. Po śmierci hetmana wielkiego koronnego Jana Klemensa Branickiego w 1771 r. dominium tyczyńskie wraz ze Straszędem należało do wdowy po nim Izabeli Poniatowskiej, zmarłej w 1808 r. Od 1819 r. do 1829 r. zespół dóbr tyczyńskich dzierżawił Piotr Wodzicki. W 1855 r. majątek w Straszędle posiadał Józef Świdorski. W następnych latach właściciele coraz bardziej rozdrobnionego majątku w Straszędle zmieniali się często. W 1890 r. grunty w części zwanej Bednarówka dzierżyli Michał i Marcin Grzybczak. W 1905 r. duży majątek na terenie wsi był w rękach Izabeli ks. Radziwiłowej. Średniowieczna lokacja Straszędla odbyła się prawdopodobnie równolegle z Lubenią. Osada stanowi jak gdyby naturalne przedłużenie siedliska Lubeni nad rzeką Lubenka. To typowa wieś dla wsi łąnów leśnych rozmierzanych na trudno dostępnych terenach górskich nad strumieniem oś przyszłej osady z niwą siedliskową i nawisem również usytuowanym po obydwu stornach strumienia, na terenach najczęściej zalewowych. Od czasów średniowiecza Straszędzie było po Lubeni, pod względem wielkości, drugą wśród wszystkich wsi obecnej Gminy Lubenia. W 1589 r. we wsi uprawiano 16 łąnów ziemi ornej, pracował młyn o jednym kole i była czynna			x

	W 1905 r. duży majątek na terenie wsi był w rękach Izabeli ks. Radziwiłowej. Obejmował obszar 192 ha i 92 ary pól ornych. W 1929 r. erygowano parafię rzymsko – katolicką pod wezwaniem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Przeniesiono drewniany, pochodzący z połowy XVIII w. kościół z Lubeni. Istnieje kilka wersji co do nazwy miejscowości według wersji ludowej tradycji, kiedyś we wsi straszło „...Pieczęć gminna (jak pisze ksiądz Antoni Szypuła rodem z Solonki) używana do 1935 r. miała napis „Urząd Gminy Straszędzie”, w środku tej pieczętki była podobizna sowy, może puchacza, nocnego ptaka, który kojarzy się ze strachem. Dwie pieczętki w Straszędzi : „oglądacza zwłok” i „oglądacza bydła” miały podobny znak i wyrażenie „w Straszędzi...””. Inna mówi, że w drugiej połowie XIX w. panowała w tej okolicy epidemia cholery. Ponieważ powszechny był wtedy przesąd, że zakopanie żywcem dziewczicy może uchronić wieś przed zarazą mieszkańcy postanowili postąpić zgodnie z tym rytuałem. Jego ofiarą stała się sierota o nazwisku Warzybok. Na jej mogile mieszkańcy postawili krzyż, który miał być niejako zadośćuczynieniem za ich winy. Podobno od tego czasu we wsi coś straszło. Z tego powodu wieś nosi nazwę - Straszędzie. W starych zapisach pojawia się nawet nazwa „Straszędzi”. Mogiła zakopanej żywcem dziewczyny miała rzekomo znajdować się także we wsi Lecka.			
ważne postacie historyczne	Ważną postacią Straszędzi jest niewątpliwie Piotr Rychlicki, przybyły w 1921 r. do wsi nauczyciel. Wychowawca i pedagog wielu pokoleń mieszkańców Straszędzi Ksiądz Józef Chmura – proboszcz Parafii Straszędzie , życzliwy doradca i orędownik dla pomysłu budowy Kościoła filialnego w Solonce , czynny uczestnik w trakcie budowy Kościoła , inicjator życia społecznego i kulturalnego wsi w latach 80 -90 tych XX wieku, Niewątpliwie ważnymi postaciami współczesnego Straszędzi, które zapiszą się kiedyś w historii wsi są Pani Eugenia Adamska i Edward Solecki. Wieloletni społecznie działający i propagujący kulturę ludową i dziedzictwo przodków, działacze zespołów ludowych., animatorzy życia kulturalnego.			x

specyficzne nazwy	bruzda, kurzdy roz, sień, hawok, kaduk, notonie, he, kwuli, paryja, badunia, mroczy, boszcz, bogienki, picie na bork, polepa, kómora, jodka, lytry lub lyterki , trza, trajzyga, konnica, oberlicht, terlepa (stary rower), chrumtok (świnia)			x
dawne zawody	kowale /jeszcze w chwili obecnej funkcjonuje kuźnia, w której podkówa się konie z całej okolicy/,solarze – inaczej warzelnicy zajmujący się odparowywaniem soli z wody w specjalnych kotłach, bednarze, cieśle, stolarze, olejarze – produkowali olej z uprawianego przez siebie lnu, pszczelarze, kołodzieje, hafciarki – haftowały gorsety, koszykarze, krawcy, woźnice, rymarze,		x	
zespoły artystyczne i sportowe	Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Lubeni oraz Ośrodku Kultury w Straszędzie działała Dziecięcy zespół taneczny "Skrzaty" - powstał w 1993 roku z inicjatywy Rady Rodziców i Dyrektora Szkoły Podstawowej w Straszędzie. W swoim repertuarze posiada tańce estradowe i dyskotekowe. Zespół ma na swoim koncie wiele wyróżnień i nagród nie tylko w dziedzinie tańca - za widowisko 'Pastuchy' zdobył I miejsce w Wojewódzkim Przeglądzie Folkloru Obrzędowego 'Dziecko w Folklorze' zorganizowanym przez Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie. Zespół wielokrotnie reprezentował gminę na różnorodnych imprezach w województwie i poza nim. Zespół Regionalny Straszędzianie - działa we wsi Straszędzie od 1993 roku. W programie posiada widowiska obrzędowe: 'Wesele Straszędziańskie', 'Kolęda Turoniem'. W widowiskach występuje trzy pokolenia mieszkańców tej wioski oraz okolicznych miejscowości. 'Wesele Straszędziańskie', zostało uhonorowane I nagrodą w Wojewódzkim Konkursie 'Ludowe Obrzędy i Zwyczaje' organizowanym przez Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie w 2000 roku. W 2001 roku zespół otrzymał nagrodę Marszałka Województwa Podkarpackiego –'Zasłużony Dla Kultury Ludowej Województwa Podkarpackiego'. Widowisko obrzędowe prezentowała nasza lokalna telewizja. 'Straszędzianie' są trzykrotnym laureatem Ogólnopolskiego Konkursu Tańca Tradycyjnego			x

W dniu 6 stycznia br. Zespół Regionalny "Straszędianie" wziął udział w Konkursie Zapomnianej Kolędy, organizowanym

przez Parafię p.w. Św. Brata Alberta w Kolbuszowej. Na scenie przed ołtarzem zaprezentowało się 8 zespołów kolędniczych. Jury składające się z Kapeli Władysława Pogody przyznało II miejsce dla Zespołu Regionalnego "Straszędianie" za wykonanie najciekawszej, starej i zapomnianej kolędy pt.

"Mesyjosz przyszoł" otrzymując srebrną odnalezioną kolędniczą nutę.

Sekcja Kung-Fu - w Straszędzie zrzeszona w Podkarpackiej Szkole Praktycznej Samoobrony działając w Stowarzyszeniu Big Budo Polska oprócz nauczanych 5 stylów, które preferują obronę konieczną na ulicy, uczy i przygotowuje do zawodów sportowych wg kalendarza imprez IBF-u. Ważniejsze osiągnięcia zawodników.

- VI miejsce w Pucharze Bierunia w 2004 r.;

- II i IV miejsce w III Mistrzostwach Europy - 2005r;
- I, III i IV miejsca w Otwartych Mistrzostwach Niemiec w czerwcu 2005r.
 - I, II i IV miejsce w Mistrzostwach Holandii - 2005 r.;
 - I miejsce w Pucharze Pawłowic, II miejsce w

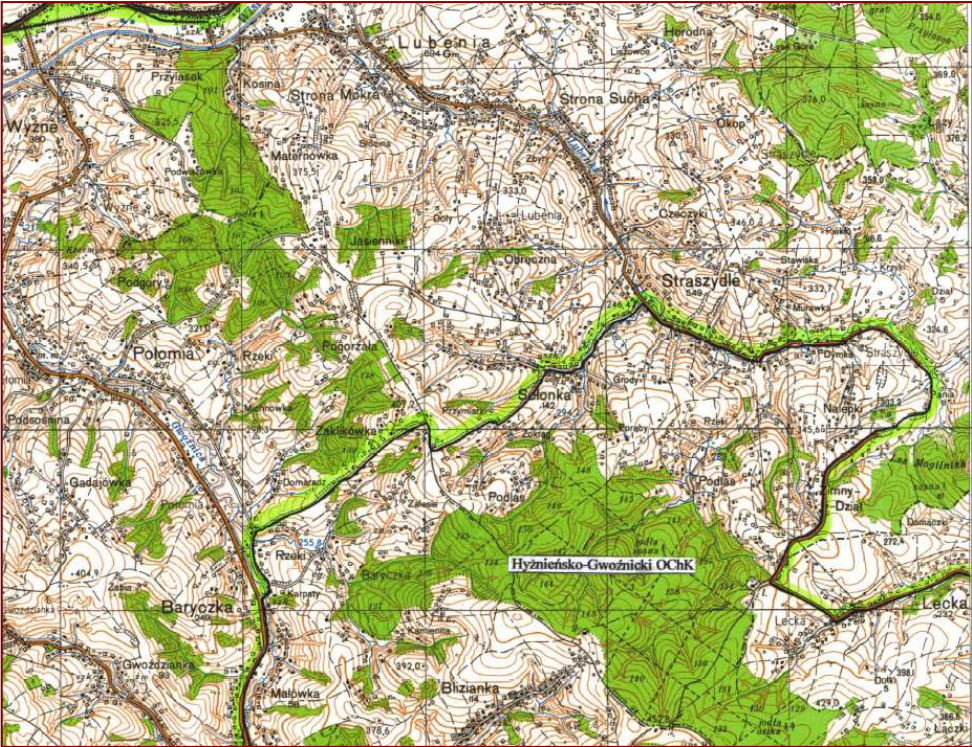
Mistrzostwach Polski - 2005 r oraz w kwietniu tego roku w Bieruniu, III miejsce w Otwartych Mistrzostwach Polski IBF Seniorów w formach sztuk walki

W roku 2006 zawodnicy sekcji wywalczyli I, II oraz IV miejsce w IX Grand Prix Bierunia natomiast w 2007r III miejsce na zawodach w miejscowości Bojszowy a w Jarosławiu I, II i IV miejsce w kategorii walk.

Młodzi mieszkańcy wsi należą do istniejącego w Lubeni, działającego przy Gminnym Ośrodku Kultury w Lubeni zespole ludowym „LUBENKA”

Ich wysiłek kilkudniowych w ciągu tygodnia ćwiczeń jest doceniany na konkursach wojewódzkich i nie tylko. W roku 2010 ZPiT "Lubenska" - grupa Straszyle prezentowała tańce przeworskie w III kategorii wiekowej zajmując II miejsce

INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI				
Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednie zaznacz x)		
		Małe	Duże	Wyróżniające wieś
1	2	3	4	5
Zasoby przyrodnicze:				
parki krajobrazowe, parki narodowe, obszary chronionego krajobrazu	Wieś Straszdyłe w części położona jest na terenie Hyżnieńsko – Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Granica Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu przebiega wzdłuż dróg publicznych prowadzących od zachodu z przysiółka Zaklikówka, w Gminie Niebylec w kierunku wschodnim przez Sołonkę i Straszdyłe, a następnie w kierunku południowym w kierunku Lecki, Gmina Błazowa, przecinając granice gminy na skraju kompleksu leśnego Sołonka. Teren Hyżnieńsko- Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jest ostoją cennych gatunków zwierząt : m.in. puchacza, zimorodka, salamandry plamistej, bocian czarny. 			X

Dziedzictwo kulturowe				
Obiekty zabytkowe, obiekty o wartościach historycznych czy sentymentalnych	Kościół parafialny w Straszędzie wybudowany 1739 r. a konsekrowany w roku 1745 w Lubeni zaś w 1926 r. przeniesiony do Straszędzie. Konsekracji dokonał biskup przemyski Wacław Sierakowski. Jak na tamte czasy był okazały, zarówno z zewnątrz (z ozdobną dzwonnica) jak i wewnątrz . Ołtarz główny powstał pomiędzy 1739 a 1745 r. w warsztacie Tomasza Huntera , snycerza i rzeźbiarza z Jarosławia. Jego wymiary to około 700x790x300 cm i musiały robić wrażenie . Wykonany został w stylu barokowym , z drewna polichromowanego i pozłacanego, dwukondygnacyjny, z bocznymi bramkami przedstawiał się imponująco. Wtedy w centrum ołtarza znajdował się prawie dwumetrowy krucyfik i Madonna (obydwie rzeźby z drewna polichromowanego). W czasie przenoszenia kościoła ołtarz został rozebrany, a Straszędzie już nie złożono go w pełnym wyposażeniu. W miejsce figur drewnianych pojawił się oleodruk „Ostatnia Wieczerza” w prostokątnej, wgłębnej ramie. Dwie siedemnastowieczne drewniane rzeźby „ Cierpiącego Chrystusa” i „Opłakującej go Matki” pozostały w Lubeni w wybudowanym latach 20-30 tych XX w. kościele . Nie wiadomo przez kogo i z jakich powodów figury te ułożone były w kaplicy cmentarnej, niedaleko kościoła. Przeleżały tam dziesiątki lat, ulegając dużym zniszczeniom. Odkryte ponownie w 1995 r. przez miejscowego nauczyciela historii Pana Aleksandra Bielendy i po jego interwencji u miejscowego proboszcza oraz			x

konserwatora zabytków poddane zostały kilkuletniej konserwacji w Krakowie a dziś oglądać je można w Muzeum Diecezjalnym w Rzeszowie. Jego obecny wystój pochodzi z czasów późniejszych. Kościół parafialny w Straszędzie jest obiektem trójnawowym (przy czym nawy boczne są dużo węższe od nawy. głównej, halowym trójprzęsłem

dwuspadowym natomiast dobudówki –dachami pulpitowymi. Wieża kościoła pokryta jest czterospadowym dachem z neobarokową latarnią. W kalenicy dachu nawy umieszczona jest neobarokowa sygnaturka

Wszystkie dachy pokryte blachą

Nawy rozdzielone arkadami o odcinkowym łuku, wspartymi na słupach o przekroju kwadratu sklepienia świątyni są zróżnicowane, w nawie głównej sklepienia odcinkowe.

Pomiędzy prezbiterium a nawą umieszczona została belka tęczowa. Nawa i prezbiterium pokryte są dachem

Kościół posiada zabytkowe wyposażenie- **Ołtarz główny** Tomasza Huttera (1739-1745) , drewno polichromowane pozłacane, Wym. Ok. 700x790x330 cm. Barokowy, Architektoniczny, jednoosiowy, dwukondygnacyjny, z bocznymi bramkami. Mensa prostopadłościenna. Antepedium z oleodrukiem „Ostatni Wieczerza” w prostokątnej wgłębnej ramie. Bramki zamknięte łukiem spłaszczonym z drzwiczkami. Tabernakulum z tronem eucharystycznym – baldachim na czterech kolumnkach, w szczycie

leżący Baranek. W polu głównym nisza z łukiem prostym. Pośrodku niszy obraz – kopia obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy w rozbudowanej ramie z kartuszem, w którym monogram MARIAE, ponad którym korona podtrzymywana przez dwa aniołki. Obraz zakupiony wraz z ramą w 1930 r. w Rzymie, w klasztorze oo. Redemptorystów. Zasłona „Ukrzyżowanie”, pł./olej. Po Bolesna i Św. Jan a którymi przerwanego belkowania wsparte którymi półkoliste przyczółki w XX w.) z wici roślinnej. Nad stojące dwie rzeźby św. Józef i św. Jana i trzymająca jego głównego kartusz i odcinek Zwieńczenie o bokach wklęsłych, wypełnione glorią w której Oko na narożnikach małe główki poruszonych pozach siedzące na

pola głównego ołtarza – obraz bokach stojące dwie rzeźby Matka Boża pilastry. Odcinki gierowanego na dwu kolumnach korynckich, nad partii zwieńczenia. Uszaki ażurowe (z bocznymi bramkami na niskich cokołach postać kobieca stojąca po stronie rzeźby atrybuty (kielich i wąż). Nad ramą pola belkowania – profilowany łuk półkulisty. zamknięte łukiem półkulistym, Opatrzności. W szczycie zwieńczenia i aniołków. Dwie postacie aniołków w przyczółkach w osiach kolumn.

Ołtarz boczny południowy p.w. Najś. Serca Pana Jezusa, neobarokowy, 1938 r. wyk. Michał Tomoń z Gwoźnicy Górnej. Wym. ok. 600x220 cm. Drewno polichromowane, pozłacane. Architektoniczny, jednoosiowy, dwukondygnacyjny, Mensa prostokątna, antepedium z profilowanym obramieniem, pośrodku haft IHS. Predella z płyciną, po bokach imposty kolumn i pilastrów z małymi płycinami wypełnionymi ornamentem roślinnym. Pole główne z niszą w ramie ażurowej z ornamentem roślinnym, zamkniętej łukiem nadwieszonym. Powyżej ozdobny kartusz z ornamentem pseudorocille. Pole główne flankowane przez dwie kolumny o trzonach gładkich w 1/3 wys. z kanelowaniem i pierścieniem. Kapitele kompozytowe. Ponad kolumnami faliste przyczółki. Skrajne boki z pilastrami o trzonach analogicznych do kolumn, z nałożonymi kampunullami. Uszaki ażurowe z kratką ujętą wicią akantu. Nad kolumnami i pilastrami odcinki przerwanego gzymsu. Zwieńczenie zwężające się ku górze o bokach ujętych wolutami przechodzącymi w górnej partii w pseudopilastry z kostkami i odcinakami gzymsu. W centrum zwieńczenia w ramie zamkniętej łukiem nadwieszonym płaskorzeźba Św. Stanisław Kostka (o cechach ludowych z 1938 r.) Powyżej wydatna gloria. Zwieńczenie zamknięte łukiem profilowanym, w szczycie ornament – pseudokartusz.

Ołtarz boczny północny p.w. św. Antoniego – neobarokowy, 1938 r. wyk. Michał Tomoń, wym. ok. 600 x 207 cm. Struktura analogiczna do ołtarza bocznego południowego. W polu głównym figura św. Antoniego z pocz. XX w. W zwieńczeniu płaskorzeźba o cechach ludowych św. Franciszek z Chrystusem Ukrzyżowanym.

Ambona – pocz. XX w., drewno polichromowane, pozłacane. Wym. 400x116x91 cm. Sześcioboczny korpus ze zwisem, zakończonym szyszką w formie serca. Ścianki korpusu z prostokątnymi płycinami w których zwisy roślinne. W zlepku drzwi płycinowe, po bokach wąskie pilastry. Podniebie z glorią i Gołębicą. Baldachim sześcioboczny z krawędzią profilowaną. W szczycie na niskim cokole rzeźba Chrystus – Dobry Pasterz.

Chrzcielnica – wyk. Michał Tomoń w 1938 r., drewno polichromowane, pozłacane. Wym. 170x60 cm, podstawa szer. 88 cm. Ośmioboczna, w formie kielichowej z szeroką podstawą i pokrywą. Ośmioboczna płaska

	podstawa z wysuniętym stopniem. Stopa na dwu profilach z wałkiem astragalu. Płaszcz stopy wypukły, ujęty półwałkiem i profilowanym pierścieniem. Trzon ośmioboczny, prosty z płycinami na ściankach. Czasza od dołu ujęta półwałkiem i szerokim pasem z kanelowaniem. Na ściankach czaszy poziome płyciny o bokach wklęsło- wypukłych. Wąski półwałek. Brzeg czaszy rozchylający się z astragalem. Pokrywa z motywem rybiej łuski i wąskich wolutek na krawędzi. Zwieńczenie w formie sterczyny ujętej koroną z kulą i krzyżykiem. Konfesonat I – pocz. XX w. , drewno polichromowane, wym 275x110x96 cm. Prostopadłościenny korpus z profilowaną odsadzą i wypukłą ścianą przednią z profilowanym parapetem. Na narożnikach bocznych ścianek wąskie pseudokolumny o gładkich trzonach. Baldachim z łukiem spłaszczonym i prostym profilowanym gzymsem. W narożnikach nałożone odcinki ornamentu roślinnego. W szczycie naczółek ze spływami wolutowymi z motywem róży, zwieńczeniem krzyżykiem. Konfesonat II – pocz. XX w. , drewno polichromowane wym. 275x120x118 cm. Prostopadłościenny korpus z profilowaną odsadzką i wypukłą ścianą przednią z profilowanym parapetem. Na narożnikach bocznych ścianek wąskie pilastry. W narożnikach ornamenty – liście wawrzynu. Po bokach wąskie pionowe kotary zasłaniające osobę spowiadającą się. Baldachim z łukiem spłaszczonym i prostym profilowanym gzymsem. W szczycie naczółek ze spływami wolutowymi i motywem róży, zwieńczonej krzyżykiem. Rzeźba „Ukrzyżowanie” na belce tęczowej – z XVIII w. , drewno polichromowane, wym. ok. 180x120 cm adorowanej przez rzeźby – dwie klęczące anioły (pocz. XX w.) drewno polichromowane, wys. ok. 80 cm. Ciało Chrystusa o silnie ugiętych nogach i wydatnych gołeniach, tułowi pochyłonym. Perizonium o bogatym udrapowaniu z guzem i zwisem przy prawym biodrze. Twarz szczupła, oczy zamknięte. Ramiona szczupłe, uniesione, dwa palce dłoni (wskazujący i środkowy) wyprostowane. Banderola z napisem INRI pozioma lekko pofalowana. Rzeźby – anioły klęczące na jednym kolanie, antytetyczne z dłońmi skrzyżowanymi na piersi, skrzydłami uniesionymi, których końce skierowane są ku dołowi. Idealizowane rysy twarzy, głowy lekko pochylone, skierowane w stronę krzyża. Płaskorzeźba „Matka Boża Hyżnieńska” – lata 30-te XX w. , drewno polichromowane, wym. 72x41 cm. w profilowanej ramie szer. 10 cm. na płaskim tle wypukła postać Matki Bożej Hyżnieńskiej w koronach zamkniętych.			
--	--	--	--	--

	Tablica konsekracyjna – z 1745 r. drewno polichromowane, wym. 47x77 cm. Obramowanie profilowe z szerokim półkolistym wypukłym walcem pośrodku szerokości ramy. Wnętrze tablicy – na brązowym gładkim tle 9-wersetowy tekst inskrypcji ozdobną kaligrafią : „Anno Dni– Millesimo Septingentesimo Quadra /gessimo quito Die 26 Mensis Septembris / Celsissimus Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Deus Ven / ceslaus Hieronimus de Boguslavice Sierakowski Dei et Apos / tolice (sedes) gratia Episcopus Preisliensis Ecclesiam hanc Lubene/ nsem sub titulo SS Ursulae et Sociarum Undecem miliom VV et/ MM cum duobus altaribus Maori et Rosariano ritu Sole / nni consecravit Aniversariung. Dedicationis cum Indult/ entiis 40 Dierum Dominca Quarta Septembris celebrami/ pecapit” Stacje drogi krzyżowej – pocz. XX w. technika druku na płótnie w płaskich drewnianych polichromowanych ramach z wąskim profilem, wy. 62x40 cm, szer. ramy 10 cm. Sygnowane „da Luigi Morgasi” i znak firmowy „RAS” . Wielopostaciowe kompozycje figuralne o stonowanej kolorystyce. Ramy zwieńczone krzyżykiem. Lampa wisząca I – (2 sztuki) pocz. XX w. neogotyck, mosiądz, odlew. Wym. śr. ok. 120 cm , osiemnastoramienny, 42 świecznikowy. Z ramionami w formie wici suchego akantu zakończone płaskimi talerzykami. Kręcony trzon z dwoma koronami. Dolna korona z 36 świeczkami, górna z 6-cioma. U dołu ażurowe kolusze w formie trójliścia. U góry pierścień z wicią roślinną, w szczycie korona liściasta. Lampa wisząca II – pocz. XX w., neogotyck, mosiądz, odlew. , wym. śr. ok. 100 cm. Szerokość ramion, na których po trzy świece oraz 6 świec przy obręczy ażurowej korony (razem 24 świec).Trzon zakończony ostrym zwisem, od którego rozchodzące się ku górze wici z suchego akantu. W centrum trzonu gładka kula, na jej wysokości korona liściasta z ramionami. Profitki gładkie. Od korony przy trzonie sześć odwiniętych wąsów. Powyżej mała spłaszczona kula i w zwieńczeniu wydatna korona liściasta.			
--	---	--	--	--

Skwery , parki,
ścieżki rowerowe ,
rynki

Na terenie wsi są trasy rowerowe i dobrze oznakowane szlaki turystyczne. W integralnych punktach i na skrzyżowaniach znajdują się drogowaskazy, mapy i tabliczki informujące o lokalizacji, ciekawych miejscach i

W ciągu drogowym ustawiono ławeczki,

by strudzeni
wędrowcy
mogli
odpocząć, a dla
pragnących
dłuższego
odpoczynku
przygotowano
miejsca piknikowe

x

szlaki turystyczne,
ścieżki
dydaktyczne itp

Przez Straszędzie przebiegają trasy rowerowe obejmujące całą gminę. Mają różną skalę trudności i różne długości

TRASA Nr 2 - zielona

Początek trasy czy wędrowkę rowerem rozpocząć można od piekarni GS „SCH” w Lubeni w kierunku Urzędu Gminy

- centrum gminy (UG) ok. 1 600 m
- drewniany most na rzece „Lubenka” (ok. 2 400 m)
- odpoczynek „Pod grzybkiem” 3 300 m
- punkt widokowy obok „Trzech Krzyży” – 5 100 m (piękna panorama Straszędla i Lubeni, widok na okop)
- kierunek drogą powiatową w stronę Straszędla
- zabytkowy kościół w Straszędle z XVII wieku – 8 900 m
- powrót drogą powiatową w kierunku zapory (stopień wodny) na rzece „Lubenka”
- powrót do punktu wyjścia

Długość trasy 15 400

TRASA Nr 4 - brązowa

Jest to trasa bardzo długa i trudna, dla wytrwałych rowerzystów, jednak za ciężkie trudy wynagradza bogactwem krajobrazu miejsc, które naprawdę warto zobaczyć. Ma ona długość ok. 35 000 m.

Początek trasy : obok kościoła w Siedliskach, W stronę cmentarza ok. 800 m - możliwość dojazdu drogą asfaltową ok. 800 m do starej kopalni gipsu, zjazd przez "Księżę lasek" ok. 1 900 m, kapliczka "Krzyżowa", stare kościelisko, w stronę stopnia wodnego na rzece "Lubenka": ok. 4 400 m, Lubenia "Luka" ok. 7 800 m, w stronę szkoły w Sołonce

(droga żwirowa ok. 1 500 m), do źródła słonej wody - miejsce odpoczynku (las, cisza, spokój, stara

x

piękna lipa, pasieki), powrót w stronę kościoła w Straszędzie ok. 13 900 m, strzelnica - kamieniołom ok. 15 800 m, stadnina koni "Amazonka"

ok. 18 000 m - miejsce odpoczynku, można pojeździć na grzbiecie

pięknego hucula pod okiem doświadczonego instruktora lub bryczką przemierzyć malownicze pagórki Straszędzy, kierunek Przylasek - "Studzienka" ok. 20 200 m, drogą przez las ok. 2 km, wylot na drogę powiatową w Przylasku i powrót w stronę Siedlisk.

Charakterystyczne ukształtowanie terenu tworzy interesujące widoki z punktów ciągów i platform widokowych. Najważniejsze z nich zaznaczone na planszy konserwatorskiej Służby Ochrony Zabytków delegatura w Rzeszowie :

1: Platforma widokowa w Straszędzie, przysiółku Podlas z widokiem na duże fragmenty gminy i Pogórza Rzeszowskiego w kierunku Rzeszowa,

2. Platforma widokowa usytuowana w przysiółku Podlas w Straszędzie w pobliżu granicy z Sołonką z widokiem od południa na dolinę Lubenki w Straszędzie i wschodniej części Lubeni.

Najwyższy wzniesienie w Straszędzie to. – Straszędzie Zimny Dział - punkt 406 m.n.p.m

Rynek, centralny deptak, plac targowy

Integralną częścią wsi jest plac przed Domem Kultury w Straszędzie. Na placu tym organizowane są wszystkie

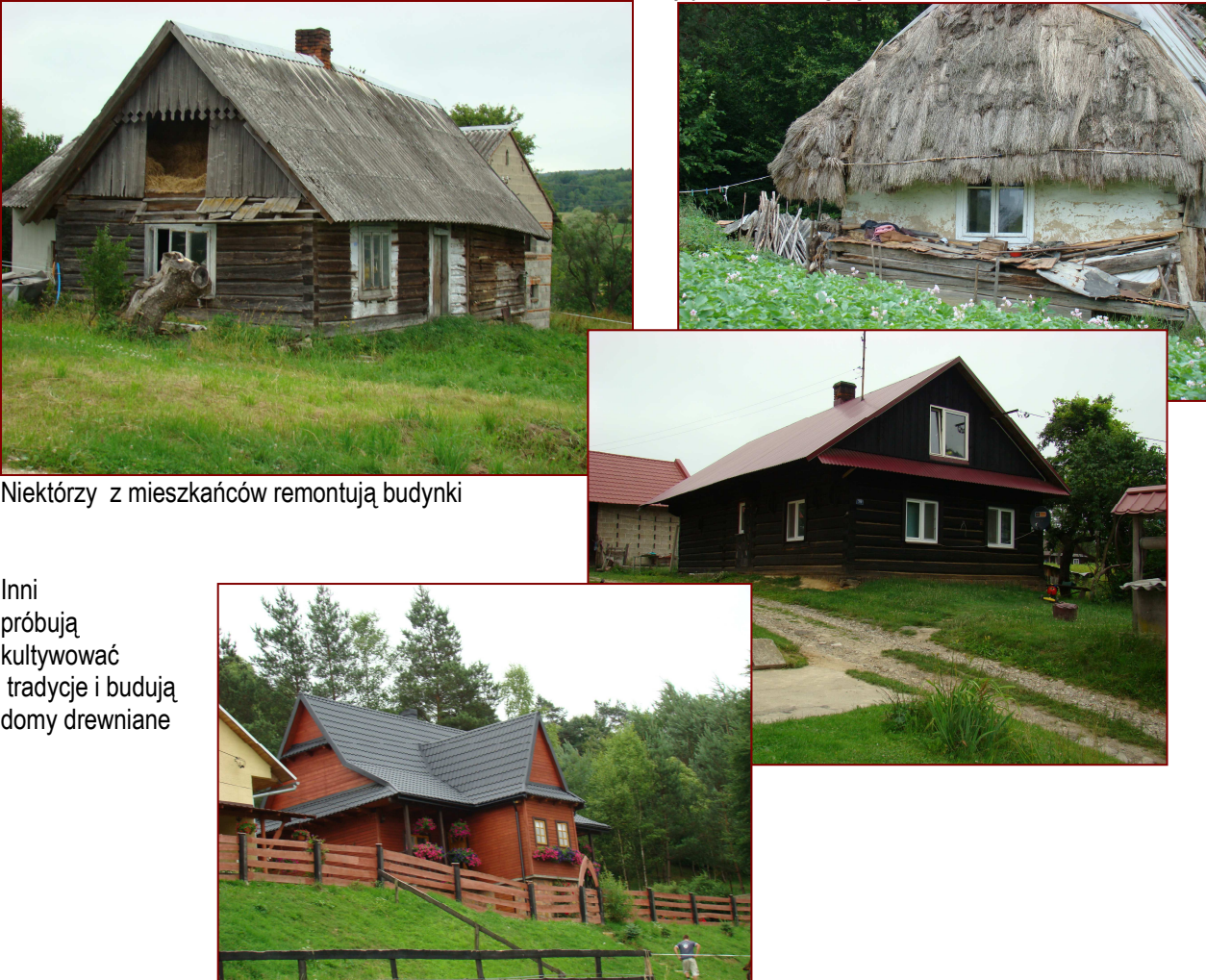
ważniejsze imprezy jak dożynki gminne,

coroczna impreza „Ziemniaczane Harce” i inne.

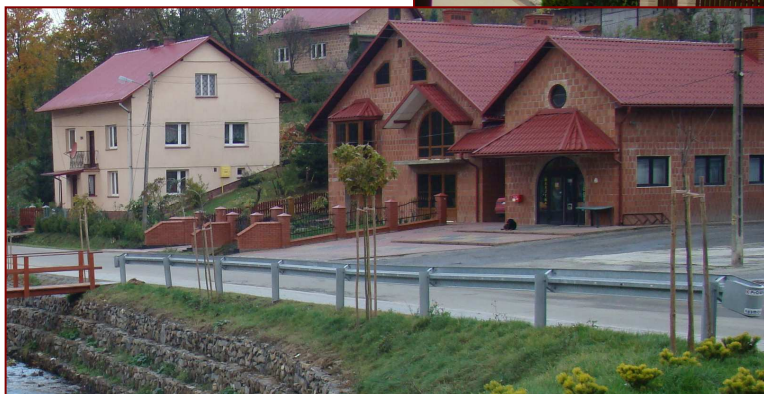

X

Elementy charakterystyczne dla danej miejscowości :	Typ zabudowy, detale architektoniczne, układ zagrodowy			
tradycyjna i nowoczesna zabudowa	Już nielicznie pozostały elementy zabudowy drewnianej, zachowując klimat ubiegłego stulecia. Niektórzy z mieszkańców remontują budynki Inni próbują kultywować tradycje i budują domy drewniane		X	

Jednak coraz częściej stawia się na nowoczesność, architektura nowego budownictwa w niczym nie przypomina tej sprzed paru wieków.

Zadbane trawniki, niska zieleń, ani śladu po okazałych lipach sadzonych kiedyś niemal każdym domu, nie widać sadów ani studni To inny krajobraz wsi.

To dobrze, że wieś dąży do nowoczesności że chce się rozwijać, ale warto nie zapominać o dorobku naszych ojców, dziadków i pradziadków

Dziedzictwo kulturowe jakie nam pozostawili w pewien sposób na nas wpływa i nas kształtuje.

działki pod
zabudowę
mieszkaniową,

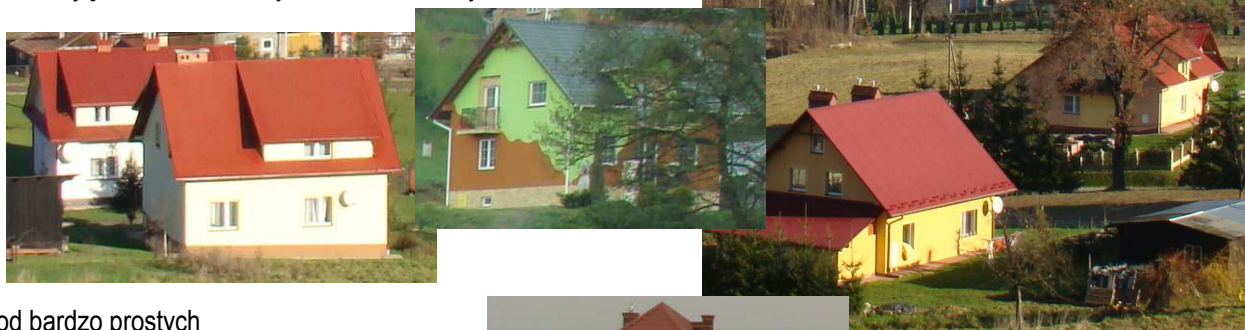
W studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubenia przewidziano pod zabudowę mieszkaniową tereny leżące w ciągu dróg powiatowych i gminnych.

Ze względu na ukształtowanie terenu jest to uzasadnione także ekonomicznie.

Z każdym rokiem maleją obszary uprawiane rolniczo, wieś zmienia charakter na bardziej turystyczną. Tereny rolne są przekształcane na działki budowlane i tablice „sprzedam działkę” umieszczone przy głównych drogach nie są rzadkością.

Powstają także nowe domy, ich architektura jest zróżnicowana

od bardzo prostych
o dachach dwuspadowych,
do bardziej skomplikowanych
o dachach wielospadowych
z „jaskółkami”

x

*działki pod domy
letniskowe i
możliwości
adaptacji istniejącej
zabudowy pod
domki letniskowe*

W studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubenia przewidziano pod zabudowę domów letniskowych tereny leżące w pobliżu kompleksu leśnego Leśnictwa Sołonka podległego Nadleśnictwu Strzyżów.

Coraz bardziej rozwija się turystyka i agroturystyka. Istnieją i powstają gospodarstwa agroturystyczne

Powstają nowe gospodarstwa agroturystyczne nastawione na klientów z pobliskiego Rzeszowa.

x

Sprawnie działają także już istniejące. Najbardziej znane to **Stanina Konie AMAZONKA**

gospodarstwo agroturystyczne Marcin Gaweł

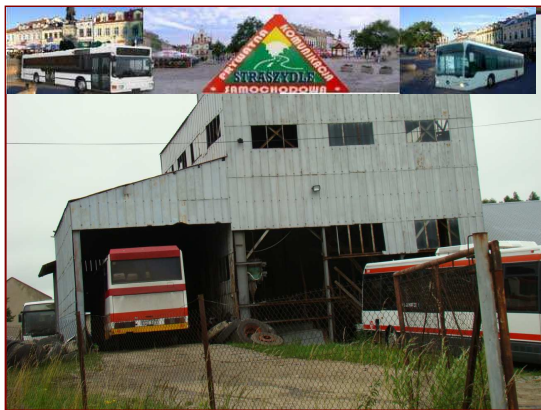

działki pod zakłady
usługowe i
przemysł,

W studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubenia przewidziano pod zakłady usługowe

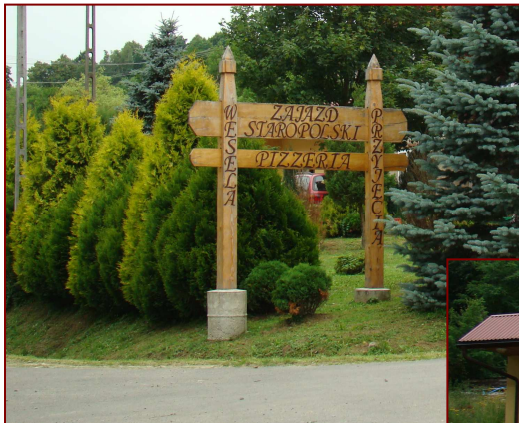
tereny leżące w ciągu dróg powiatowych i gminnych
Do największych należą Prywatna Komunikacja Samochodowa
Przewóz Osób Alfred Szostek oraz Prywatna Komunikacja
Samochodowa Kazimierz Szostek

We wsi działa tartak Pana Jerzego Nowickiego

Kilka sklepów wielobranżowych i lokal gastronomiczny

„Zajazd Staropolski”

x

<i>tradycyjne obiekty gospodarskie (spichlerze, kuźnie, młyny itp.)</i>	W chwili obecnej istnieje kuźnia, w której do niedawna podkuwano konie.		x	
Infrastruktura społeczna				
<i>Domu Kultury, biblioteki, muzea, izby pamięci</i>	W Straszdyłło jest Domu Kultury mieszczący się w jednym budynku wraz z Biblioteką. W obiekcie jest klub, sala bilardowa oraz pomieszczenie socjalne. W budynku prowadzone są zajęcia dla dzieci i młodzieży, spotykają się panie z Kola Gospodyń 			x
<i>miejsca sportu i rekreacji,</i>	W chwili obecnej w Straszdyłło jest wymagające remontu boisko sportowe do piłki nożnej przy Szkole Podstawowej. Planuje się jego przebudowę oraz budowę dwóch kolejnych do koszykówki i siatkówki. Będą one zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie już istniejącego.			x
Infrastruktura techniczna				
<i>Zakłady i obiekty zapewniające dostęp do podstawowych usług dla mieszkańców w</i>	Energię dostarcza PGE Dystrybucja Rejon Rzeszów Teren, Sprzedawcą jest PGE Obrót Rejon Rzeszów Teren Na terenie wsi działa kilku operatorów telefonii komórkowej. Ich usługi są dostępne w różnych rejonach wsi różnie, do głównych należą T-mobile, Plus, Orange i inni.	x		

zakresie energetyki i telefonii				
Zakłady i obiekty zapewniające dostęp do podstawowych usług dla mieszkańców w zakresie dostarczania ciepła	W Straszędzie nie ma zbiorczego systemu grzewczego. Domy ogrzewane są we własnym zakresie głównie węglem i drewnem.	x		
Zakłady i obiekty zapewniające dostęp do podstawowych usług dla mieszkańców w zakresie wody i ścieków	Brak wodociągu, indywidualne systemy wodociągowe, zasilanie z prywatnych studni, system grawitacyjny ze względu na ukształtowanie terenu. Usługi odbioru ścieków komunalnych świadczy Gmina Lubenia (oczyszczalnia ścieków w Siedliskach)	x		
Zakłady i obiekty zapewniające dostęp do podstawowych usług dla mieszkańców w zakresie odpadów	Odbiór odpadów zapewnia Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Błazowej i ZAGRODA ze Strzyżowa . Sukcesywnie prowadzone są zbiórki odpadów wielkogabarytowych , elektrycznych i elektroenergetycznych oraz zużytych opon, które finansuje Gmina. Śmieci zbierane są w systemie dwutygodniowym do worków, które można zakupić w firmie., sklepach na terenie wsi lub u sołtysa. Prowadzona jest też selektywna zbiórka odpadów. Na terenie wsi rozmieszczono pojemniki			x

Gospodarka i rolnictwo Zakłady pracy, gospodarstwa rolne, warsztaty rzemieślnicze	Straszędzie jest jedyną wsią w gminie gdzie w największym stopniu działa rolnictwo. Są to jednak raczej ogródki działkowe i warzywniki, rzadziej zasiwy o dużym areale.	x																																																									
Struktura wykorzystania gruntów wsi	Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Lubenia w ha <table> <tr> <th>Użytki /Miejscowość</th><th>Lubenia</th><th>Straszędzie</th><th>Siedliska</th><th>Sołonka</th></tr> <tr> <td>Grunty orne</td><td>951,9</td><td>1071,7</td><td>622,1</td><td>227,3</td></tr> <tr> <td>Sady</td><td>50,5</td><td>40,9</td><td>40,1</td><td>1,5</td></tr> <tr> <td>Łąki trwałe</td><td>30,5</td><td>54,6</td><td>7,0</td><td>5,8</td></tr> <tr> <td>Pastwiska</td><td>217,8</td><td>179,9</td><td>67,7</td><td>44,6</td></tr> <tr> <td>Grunty zabudowane i zurbanizowane</td><td>152,6</td><td>105,9</td><td>83,9</td><td>33,6</td></tr> <tr> <td>Grunty zajęte pod wody płynące</td><td>8,0</td><td>12,9</td><td>22,6</td><td>1,7</td></tr> <tr> <td>Grunty pod rowami</td><td>7,8</td><td>0,8</td><td>2,6</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Nieużytki</td><td>1,3</td><td>2,9</td><td>6,4</td><td>3,2</td></tr> <tr> <td>Lasy</td><td>247,0</td><td>552,0</td><td>47,9</td><td>583,0</td></tr> <tr> <td>Razem</td><td>1667,4</td><td>2022,6</td><td>900,3</td><td>900,7</td></tr> </table> Źródło: Starostwo Powiatowe w Rzeszowie. Rzeszów. Wg danych Starostwa Powiatowego w Rzeszowie struktura wykorzystania gruntów przedstawia się następująco:	Użytki /Miejscowość	Lubenia	Straszędzie	Siedliska	Sołonka	Grunty orne	951,9	1071,7	622,1	227,3	Sady	50,5	40,9	40,1	1,5	Łąki trwałe	30,5	54,6	7,0	5,8	Pastwiska	217,8	179,9	67,7	44,6	Grunty zabudowane i zurbanizowane	152,6	105,9	83,9	33,6	Grunty zajęte pod wody płynące	8,0	12,9	22,6	1,7	Grunty pod rowami	7,8	0,8	2,6	0	Nieużytki	1,3	2,9	6,4	3,2	Lasy	247,0	552,0	47,9	583,0	Razem	1667,4	2022,6	900,3	900,7			x
Użytki /Miejscowość	Lubenia	Straszędzie	Siedliska	Sołonka																																																							
Grunty orne	951,9	1071,7	622,1	227,3																																																							
Sady	50,5	40,9	40,1	1,5																																																							
Łąki trwałe	30,5	54,6	7,0	5,8																																																							
Pastwiska	217,8	179,9	67,7	44,6																																																							
Grunty zabudowane i zurbanizowane	152,6	105,9	83,9	33,6																																																							
Grunty zajęte pod wody płynące	8,0	12,9	22,6	1,7																																																							
Grunty pod rowami	7,8	0,8	2,6	0																																																							
Nieużytki	1,3	2,9	6,4	3,2																																																							
Lasy	247,0	552,0	47,9	583,0																																																							
Razem	1667,4	2022,6	900,3	900,7																																																							
miejsca pracy (ilość),	50		x																																																								

zakłady produkcyjne,	Na terenie Straszędia nie ma zakładów produkcyjnych istnieją tylko podmioty gospodarcze świadczące usługi		x	
produkty*,	Mleko, ser, masło, ziemniaki, grzyby,(przetwory z grzybów) , aronia			x
gospodarstwa rolne,	Straszędzie jest typową wsią rolniczą pozbawioną jakiegokolwiek przemysłu, jednak położenie pól na stokach znacznie ogranicza możliwość mechanizacji i tym samym znikome jest dążenie rolników do scalania ziemi. Ziemia w 100 % w rękach prywatnych .		x	
uprawy, hodowle*	Produkcja rolnicza obejmuje głównie zboża , ziemniaki i warzywa Specyficzną uprawą regionu są : ziemniaki , (święto „ziemniaczane harce”) Specyficzną hodowlą regionu jest : bydło, ponadto kury i konie W ostatnim czasie powraca do łask dawna tradycja mieszkańców Straszędia czyli zbieranie ziół. Cieszy się to coraz większym zainteresowaniem ze względu na nowo otworzony punktu skupu ziół w Lubeni i budowę suszarni przez prywatnego inwestora.		x	
restauracje, punkty gastronomiczne	Znanym punktem gastronomicznymi Zajazd Staropolski – Józef Solecki w którym organizowane są imprezy okolicznościowe , rodzinne itp.	x		
możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne,	brak	x		
zasoby odnawialnych źródeł energii	Możliwość zainstalowania elektrowni wiatrowych ,kolektorów słonecznych i uprawa roślin takich wierzba energetyczna			x

Kapitał społeczny i ludzki Organizacje działające na terenie miejscowości				
Ochotnicza Straż Pożarna w Sołonce W Straszędzie została reaktywowana Ochotnicza Straż Pożarna. To głównie młodzi ludzie z nowym spojrzeniem i ciekawymi pomysłami na rozwój miejscowości.				X
Lokalna Grupa Działania – TRYGON Rozwój i Innowacja Od lutego 2008 r. dwie kobiety przedsiębiorcze gospodarczą) i jednocześnie społeczną (radne Gminy Lubenia) Grupy Działania TRYGON – skupiającego przedstawicieli trzech gospodarczego i publicznego z Boguchwały, Lubeni i Świlczy.		przedstawicielki wsi – (prowadzące działalność zajmujące się działalnością są członkami Lokalnej Rozwój i Innowacja sektorów : społecznego, trzech sąsiadujących gmin		X

<i>autorytety i znane postacie we wsi,</i>	<u>Piotr Rychlicki</u> – wieloletni nauczyciel i wychowawca wielu pokoleń Straszędian, człowiek z pasją i powołaniem, któremu zależało na edukacji zacofanej wsi polskiej. Uczył wiejskie dzieci logicznego myślenia i zaszczerpał chęć do pogłębiania wiedzy. Do dziś wielu wiekowych już mieszkańców wsi wspomina go z sentymentem. <u>Julian Pięta</u> - wieloletni nauczyciel, dyrektor szkoły i działacz społeczny, dzięki któremu Straszędzie zostało zelektryfikowane <u>Ks. Józef Chmura</u> – nieżyjący już proboszcz parafii, koordynator budowy kościoła w Sołonce, życzliwy doradca i duspastrz <u>Ks. Antoni Szypuła</u> – pochodzący z Sołonki, autor pierwszych publikacji o wsi i parafii Straszędzie , propagator niezależności i wolności <u>Stanisław Szabat</u> – inicjator powstania Zespołu Regionalnego Straszędianie i jego wieloletni koordynator, pasjonat kultury ludowej starający się przybliżyć ją innym.			x
<i>krajanie znani w regionie, w kraju, zagranicą,</i>	Ks. Antoni Szypuła – wychowanek kardynała Wojtyły –papieża Jana Pawła II, autor książki „Historia Parafii Rzymsko-Katolickiej w Straszędzie”			x
<i>osoby o specyficznej wiedzy i umiejętnościach,</i>	Pani Eugenia Adamska – zajmuje się rękodziełem artystycznym, najciekawsze są wykonywane pisanki i szyszki weselne – ozdobne ciastka z żytniego ciasta o bardzo wyszukanych kształtach, suszone w piecu,			x

<i>przedsiębiorcy,</i>	Pan Alfred Szostek – właściciel PKS Przewóz Osób Alfred Szosek Pan Kazimierz Szostek - właściciel PKS Przewóz Osób Pani Teresa Berkan – właścicielka Stadniny Koni AMAZONKA Pan Marcin Gawel – Właściciel gospodarstwa agroturystycznego Pan Wiesław Myszką – mieszkający w Straszędzi właściciel Hotelu Maraton w Lubeni Pan Józef Solecki – właściciel Zajazdu Staropolskiego i sklepu DELICJA Pani Krystyna Kielbasa – właścicielka sklepu wielobranżowego MAMBA Pani Anna Szostek – ubezpieczyciel (PZU) większości mieszkańców wsi Pan Jerzy Nowicki – właściciel tartaku i maszyn rolniczych świadczący usługi dla mieszkańców (np. kombajnowanie) Pani Eugenia Gromek - właścicielka sklepu wielobranżowego		x	
<i>kontakty i współpraca,</i>	-	x		
Inne	-	x		

ANALIZA SWOT

Ocena słabych i mocnych stron rozwoju wsi STRASZĘDŁE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- ukształtowanie terenu - położenie w Obszarze Hyżnieńsko – Gowźnickiego Obszar. Chron. Krajobrazu - integracja lokalnej społeczności - nieskażone środowisko - malowniczy krajobraz , duże kompleksy leśne - historia miejscowości - obiekty agroturystyczne – stadnina koni - bezpieczeństwo wsi – brak patologii - dobre drogi dojazdowe , dobre połączenie z miastem wojewódzkim - wieś strefonizowana - mocne tradycje kulturalne - zgazyfikowanie wsi - skanalizowanie wsi - duży potencjał ludzki o stosunkowo wysokich kwalifikacjach	- słabe gleby - trudne warunki dla rozwoju rolnictwa (teren górzysty) - brak zakładów produkcyjnych i usługowych - bardzo słabo zagospodarowane centrum wsi - brak bazy turystycznej, rekreacyjnej i rehabilitacyjnej - zbyt mała liczba gospodarstw agroturystycznych - niecałkowite oświetlenie dróg - infrastruktura drogowa wymaga przebudowy, rozbudowy i modernizacji ,mała ilość chodników - brak wodociągu - brak szerokopasmowego dostępu do Internetu - bezrobocie - patologia w postaci alkoholizmu - starzenie się społeczeństwa - słabo zintegrowana społeczność lokalna - brak infrastruktury OZE
SZANSE	ZAGROŻENIA
- budowa , wodociągu i sieci internetowej - budowa oświetlenia ulicznego - modernizacja budynku szkoły, Domu Kultury, Biblioteki - budowa, przebudowa i rozbudowa oraz modernizacja dróg i chodników - możliwość zagospodarowania centrum wsi, budowa boisk sportowych - możliwość promocji dziedzictwa kulturowego wsi - pozyskiwanie funduszy z UE - udział w Programie Odnowy Wsi, współpraca z Urzędem Marszałkowskim - stworzenie społeczeństwa otwartego i świadomego - dobra komunikacja z miejscowością - szansa na rozwój turystyki i agroturystyki - promocja miejscowości m. in. poprzez Internet, foldery - rozwój plantacji aronii i ziemniaka i organizacja rynku zbytu mleka i jego przetworów - podtrzymywanie tradycji pszczelarskich, promocja wyrobów w tym miodów pitnych - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (wiatr, słońce ,wierzba energetyczna) - wybudowanie obiektów rekreacyjnych w tym wyciągu narciarskiego - tworzenie nowych miejsc pracy - zdobywanie przez Internet nowych miejsc pracy - dostęp do Internetu - budowa infrastruktury OZE	- utrata miejsc pracy - migracja młodych - degradacja społeczeństwa - wyalienowanie ze względu na ubóstwo - apatia społeczeństwa związana z poczuciem beznadziejności i braku perspektyw - brak miejsca integracji młodzieży i kultywowania tradycji - brak miejsc do aktywnego wypoczynku i rekreacji - ograniczony dostęp do usług kulturalnych - brak infrastruktury wodociągowej powodem zniechęcenia potencjalnych inwestorów zewnętrznych - brak funduszy na rozwój agroturystyki - brak infrastruktury handlowo – usługowej - niż demograficzny - marginalizacja społeczeństwa wsi

Plan Odnowy Miejscowości Straszędzie na lata 2011-2018

wieś : **STRASZĘDŁE**

wizja: **STRASZĘDŁE WSIA REKREACYJNO - TURYSTYCZNO - SPORTOWA**

I PLAN				II Plan Odnowy Miejscowości na lata 2011-2018
CELE Co trzeba osiągnąć by urzeczywistnić wizję wsi	2. Co pomoże osiągnąć cele ?		3. Co może przeszkodzić ?	PROJEKTY Co wykonamy ?
	ZASOBY Czego użyjemy ?	ATUTY Silne strony i Szanse Co wykorzystamy ?	BARIERY Słabe strony Co wyeliminujemy? Zagrożenia Czego unikniemy ?	
A. TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO				
1. Kulturowanie tradycji związanych z produkcją mleka , ziemniaków i miodu,	Produkcja wyrobów z ziemniaków, przetworów mlecznych, miodów różnego gatunku, produkcja wyrobów z wosku, produkcja wyrobów z kitu pszczelego, produkcja miodów pitnych	Tradycje hodowli bydła mlecznego, uprawy ziemniaka oraz tradycje pszczelarskie , duże zasoby pasiek	Problemy z organizacją grup producenckich i zbytem	Organizacja święta „ziemniaczane harce” i „szlaku miodowego” Organizacja rynku zbytu i tworzenie grup producenckich
2. Kulturowanie tradycji kulturalnych związanych z działalnością Ochotniczej Straży Pożarnej, Kola Gospodyń Wiejskich i sympatyków wsi Straszędzie	Doświadczenia z organizowania imprez rocznicowych przez Stowarzyszenie Mieszkańców wsi Straszędzie	Tradycje kulturalne	Brak funduszy	Mobilizacja do aktywnej działalności OSP Straszędzie w tym aplikowanie o dotacje , Aktywna działalność Kola Gospodyń Wiejskich Organizacja uroczystych obchodów rocznicowych powstania wsi

3. Kultywowanie tradycji związanych ze z uprawą ziemniaka i aronii	produkcja aronii produkcja ziemniaka	Tradycja w uprawie ziemniaka i aronii	Problemy ze zbytem	Organizacja święta „ziemniaczane harce” Organizacja imprez promujących uprawę aronii Organizacja rynku zbytu i tworzenie grup producenckich
4. Wykorzystanie tradycji historycznych	historia miejscowości, legendy i podania,	Nazwa miejscowości , historia miejscowości, mocne tradycje kulturalne	Brak funduszy, brak promocji	Oznakowanie miejsc historycznych , wydanie książki o historii miejscowości , założenie strony internetowej miejscowości, promocja poprzez wydawanie folderów informacyjnych
5. Wykorzystanie ukształtowania terenu	teren górzysty, duże kompleksy leśne, ciekawa roślinność, rzadkie gatunki zwierząt	specyficzny mikroklimat, czyste powietrze, bliskie położenie względem Rzeszowa – dostępność komunikacyjna	brak funduszy, brak integracji lokalnej społeczności, starzenie się społeczeństwa	Tworzenie ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia, organizacja terenów widokowych, wybudowanie obiektów rekreacyjno – sportowych (wyciąg narciarski i boiska sportowe)

B. STANDARD ŻYCIA

1. Poprawa infrastruktury technicznej	projekt budowy wyciągu narciarskiego, projekt budowy, przebudowy, rozbudowy i modernizacji dróg i budowy chodników , projekt remontu DK i Biblioteki oraz terenu wokół tancbudy projekt dobudowy budynku usługowego z garażem przy istniejącym budynku Domu Kultury w Straszędzie wraz ze zmianą konstrukcji	uksztalowanie terenu, istniejące obiekty infrastrukturalne	brak funduszy	Budowa wyciągu narciarskiego Remont DK, Biblioteki i zagospodarowanie terenu wokół Tancbudy Dobudowa budynku usługowego z garażem przy istniejącym budynku Domu Kultury w Straszędzie wraz ze zmianą konstrukcji części dachu istniejącego oraz przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci teletechnicznej (remiza OSP) Budowa , przebudowa , rozbudowa i modernizacja dróg i budowa chodników Budowa sieci szerokopasmowego internetu Budowa oświetlenia ulicznego Budowa wodociągu Pozyskiwanie funduszy UE
---------------------------------------	--	--	---------------	---

	części dachu istniejącego oraz przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci teletechnicznej), projekt sieci szerokopasmowego internetu, projekt budowy oświetlenia ulicznego projekt wodociągu projekt infrastruktury OZE			Budowa infrastruktury OZE
C. JAKOŚĆ ŻYCIA				
1. Zagospodarowanie centrum wsi	Otoczenie planowanego do remontu Domu Kultury wraz z Biblioteką i placem wokół Tancbudy i placem zabaw	istniejąca infrastruktura ukształtowanie terenu,	brak funduszy	Zagospodarowanie Terenu wokół Domu Kultury w Straszędzi, Biblioteki i Tancbudy i placu zabaw Modernizacja centrum wsi Promocja miejscowości
2. Udział w projektach realizowanych z udziałem środków zewnętrznych	Przedstawiciele przedsiębiorców Sołectwa Straszędzie w Lokalnej Grupie Działania „TRYGON” Rozwój i Innowacje	możliwość pozyskania środków UE dla lokalnej społeczności, zaangażowanie mieszkańców w działalność społ. - LGD	brak zaufania części społeczności w powodzenie działania LGD	Udział w projektach szkoleniowych, Pisanie projektów
D. BYT				
1. Rozwój turystyki i agroturystyki	zasoby krajobrazowo przyrodnicze, nieskażone środowisko, stadniny koni,	Nieskażone środowisko naturalne znaczne obszary leśne ekologiczny teren, duża liczbę budynków	brak zaakceptowania społecznego obawa przed niepowodzeniem	Rozwój gospodarstw agroturystycznych Rozwój bazy turystycznej Budowa zaplecza rekreacyjno – sportowego

	gospodarstwa agroturystyczne z możliwością nauki jazdy konnej, istniejące gospodarstwa wiejskie, duży potencjał młodzieży pozostającej bez pracy, brak patologii społ.,	mieszkalnych w tej chwili niezamieszkanymi duża liczba działek do sprzedaży pod turystykę i agroturystykę		
2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	uksztaltowanie terenu – silne wiatry, słabe gleby dla rolnictwa – dobre dla uprawy wierzby energetycznej dobre nasłonecznienie	Otwartość społeczeństwa na nowości	Bezczynność społeczności lokalnej	Organizacja grup producenckich oraz rynku zbytu dla wierzby energetycznej Wykorzystanie kolektorów słonecznych Wykorzystanie ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepła Wykorzystanie OZE

KLUCZOWE OBSZARY ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

TOŻSAMOŚĆ wsi i wartość życia wiejskiego		
- ukształtowanie terenu - położenie w obszarze Hyżnieńsko – Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu - integracja lokalnej społeczności - nieskażone środowisko - malowniczy krajobraz (duże kompleksy leśne) - historia miejscowości - obiekty agroturystyczne – stadnina koni - mocne tradycje kulturalne - podtrzymywanie tradycji pszczelarskich, promocja wyrobów w tym miodów pitnych - słabo zintegrowana społeczność lokalna - degradacja społeczeństwa, - brak miejsca integracji młodzieży i kultywowania tradycji		
STANDARD ŻYCIA (warunki materialne)	JAKOŚĆ ŻYCIA (warunki niematerialne)	BYT (warunki ekonomiczne)
- wieś skanalizowana - zgazyfikowanie wsi - budowa wodociągu i sieci internetowej - budowa oświetlenia ulicznego - modernizacja budynku szkoły, DK i biblioteki - budowa, przebudowa i rozbudowa oraz modernizacja dróg i chodników - budowa obiektów rekreacyjnych w tym wyciągu narciarskiego - dostęp do internetu - budowa infrastruktury OZE - niecałkowite oświetlenie dróg - infrastruktura drogowa wymaga przebudowy, rozbudowy i modernizacji, mała ilość chodników - brak kanalizacji i wodociągu - brak dostępu do szerokopasmowego Internetu - brak infrastruktury OZE - brak infrastruktury handlowo – usługowej - brak miejsc od aktywnego wypoczynku i rekreacji - zagrożenie ekologiczne	- bezpieczeństwo wsi – brak patologii - duży potencjał ludzki o stosunkowo wysokich kwalifikacjach - integracja lokalnej społeczności, mocno zintegrowana - bezpieczeństwo wsi (brak patologii) - możliwość zagospodarowania centrum wsi, - możliwość promocji dziedzictwa kulturowego wsi - stworzenie społeczeństwa otwartego i świadomego - dobra komunikacja z miejscowością - wykorzystanie odnawialnych zasobów energii (wiatr, słońce, wierzba energetyczna) - bardzo słabo zagospodarowane centrum wsi - migracja młodych - apatia społeczeństwa związana z poczuciem beznadziejności i braku perspektyw - ograniczony dostęp do usług kulturalnych - marginalizacja społeczeństwa wsi - niż demograficzny - marginalizacja społeczeństwa wsi	- dobre drogi dojazdowe, dobre połączenie z miastem wojewódzkim - pozyskiwanie funduszy z UE - udział w programie odnowy wsi i współpraca z Urzędem Marszałkowskim - szansa na rozwój agroturystyki i turystyki - promocja miejscowości (muzeum, Internet itp.) - rozwój plantacji aronii i ziemniaka oraz organizacja rynku zbytu - tworzenie nowych miejsc pracy - zdobywanie poprzez Internet nowych miejsc pracy - słabe gleby - trudne warunki w rozwoju rolnictwa (teren górzysty) - brak zakładów produkcyjnych i usługowych - brak bazy turystycznej, rekreacyjnej i rehabilitacyjnej - zbyt mała liczba gospodarstw agroturystycznych - bezrobocie - patologia w postaci alkoholizmu - starzenie się społeczeństwa - utrata miejsc pracy - brak funduszy na rozwój agroturystyki - brak infrastruktury wodociągowej powodem zniechęcenia potencjalnych inwestorów zewnętrznych - wyalienowanie ze względu na ubóstwo

PROGRAM KRÓTKOTERMINOWY ODNOWY MIEJSCOWOŚCI STRASZĘDŁE NA LATA 2011-2018

Kluczowy problem	Odpowiedź	Propozycja projektu	Czy stać nas na realizację projektu ? (tak/nie)		Punktacja	Hierarchia
			Organizacyjnie	Finansowo		
Co nas najbardziej zintegruje ?	wspólne działanie	Budowa wyciągu narciarskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zapleczem	tak	tak	1,2,3 6	4
Na czym nam najbardziej zależy ?	Zaspokojeniu podstawowych potrzeb społeczeństwa wiejskiego jakim jest zaopatrzenie w wodę i ochrona środowiska	Budowa wodociągu gminnego wraz z pompowaniami, zbiornikami wyrównawczymi i zasilaniem energetycznym Rozbudowa kanalizacji sanitarnej	tak	nie	5,5,5 15	1
Co nam najbardziej przeszkadza ?	brak środków finansowych	Złożenie wniosku w ramach PROW 2014-2020	tak	nie	4,4,5 13	2
Co najbardziej zmieni nasze życie ?	rozwój turystyki	Zamieszczenie informacji o wsi i produktach lokalnych na stronie internetowej	tak	tak	1,1,2 4	5
Co nam przyjdzie najłatwiej ?	wykorzystanie tradycji kulturalnych	zorganizowanie występu chóru oraz organizacja imprezy promującej wyroby z aronii, ziemniaków czy miodu	tak	tak	3,3,1 7	3

Jaki projekt zgłosimy do dofinansowania		Wspieranie lokalnego rozwoju i ochrony środowiska na obszarach wiejskich poprzez budowę wodociągu w miejscowościach Lubenia, Sołonka i Straszędzie- etap IIa i IIIa” Zadanie planowane do realizacji z udziałem środków pomocowych PROW jako element realizowanego przedsięwzięcia „Budowa wodociągu gminnego w miejscowości Sołonka, Straszędzie, Lubenia i Siedliska wraz z rozbudową stacji uzdatniania wody i ujęcia wody, budowa pompowni, zbiorników wyrównawczych i zasilania energetycznego
--	--	--

OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE 2011-2018

ZADANIA PRIORYTETOWE 1

Nazwa projektu:

Wspieranie lokalnego rozwoju i ochrony środowiska na obszarach wiejskich poprzez budowę wodociągu w miejscowościach Lubenia, Sołonka i Straszędzie- etap IIa i IIIa”

Zadanie planowane do realizacji z udziałem środków pomocowych PROW jako element realizowanego przedsięwzięcia „Budowa wodociągu gminnego w miejscowości Sołonka, Straszędzie, Lubenia i Siedliska wraz z rozbudową stacji uzdatniania wody i ujęcia wody, budowa pompowni, zbiorników wyrównawczych i zasilania energetycznego

Cel projektu:

Przedmiotem projektu jest budowa wodociągu w miejscowościach Lubenia, Sołonka i Straszędzie- etap IIa i IIIa”

Zadanie planowane do realizacji z udziałem środków pomocowych PROW jako element realizowanego przedsięwzięcia „Budowa wodociągu gminnego w miejscowości Sołonka, Straszędzie, Lubenia i Siedliska wraz z rozbudową stacji uzdatniania wody i ujęcia wody, budowa pompowni, zbiorników wyrównawczych i zasilania energetycznego zgodnie z pozycjami ujętymi w kosztorysie. Jego realizacja ma na celu:

- poprawę jakości życia na obszarach wiejskich
- zaspokojenie podstawowych potrzeb,
- rozwój tożsamości społeczności wiejskiej poprzez integrowanie mieszkańców
- wzrost atrakcyjności turystycznej , inwestycyjnej obszarów wiejskich,
- podniesienie standardu życia i pracy na wsi,

W ramach zadania na terenie wsi Straszędzie planuje się budowę ok. 59 km sieci wodociągowej wraz z przyłączami i pompowniami.

Przeznaczenie :

Opis stanu istniejącego;

W chwili obecnej na terenie Gminy Lubenia wybudowano Stację Uzdatniania Wody i sieć wodociągową w m. Siedliska w ramach RPO WP 2007-2013 . W ramach PROW 2013-2020 wybudowano sieć wodociągową w Lubeni obejmującą tylko część miejscowości. Tereny poza aglomeracją wynikającą z KPOŚK nie zostały zwodociągowane. Miejscowość Straszędzie nie posiada wodociągu zarówno na terenach leżących w aglomeracji (KPOŚK) i poza nią. W ramach PROW 2014-2020 planuje się wyposażyć wieś w infrastrukturę wodociągową na obszarach poza aglomeracją KPOŚK .

Planuje się wykonać :

Budowę wodociągu w miejscowościach Lubenia, Sołonka i Straszędzie- etap IIa i IIIa”

Zadanie planowane do realizacji z udziałem środków pomocowych PROW jako element realizowanego przedsięwzięcia „Budowa wodociągu gminnego w miejscowości Sołonka, Straszędzie, Lubenia i Siedliska wraz z rozbudową stacji uzdatniania wody i ujęcia wody, budowa pompowni, zbiorników wyrównawczych i zasilania energetycznego

Funkcjonowanie:

Wybudowana infrastruktura zaopatrzenia w wodę będzie służyć mieszkańcom Straszędzi, licznym turystom, realizując podstawowe usługi społeczno-gospodarcze. Dzięki infrastrukturze wzrośnie możliwość rozwoju gospodarczego regionu.

Harmonogram realizacji

LP.	ZAKRES PRAC	Planowany termin realizacji
1	Budowa wodociągu w m. Straszędzie w ramach przedsięwzięcia „Budowa wodociągu gminnego w miejscowości Sołonka, Straszędzie, Lubenia i Siedliska wraz z rozbudową stacji uzdatniania wody i ujęcia wody, budowa pompowni, zbiorników wyrównawczych i zasilania energetycznego”	2017-2018

Kwota końcowa wraz ze wskazaniem źródła pozyskania

LP.	ZAKRES PRAC	KOSZT BRUTTO (w zł)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	
			Gmina Lubenia * (koszty kwalifikowane i niekwalifikowane)	PROW 2014-2020 * (koszty kwalifikowane)
1	Budowa wodociągu w m. Straszędzie w ramach przedsięwzięcia „Budowa wodociągu gminnego w miejscowości Sołonka, Straszędzie, Lubenia i Siedliska wraz z rozbudową stacji uzdatniania wody i ujęcia wody, budowa pompowni, zbiorników wyrównawczych i zasilania energetycznego”	12 000 000,00	36,37%	63,63%
	RAZEM:	12 000 000,00	36,37%	63,63%

ZADANIA PRIORYTETOWE 2

Nazwa projektu:

Przebudowa drogi gminnej Straszędzie-Blizianka na odcinku 450m i przebudowa drogi gminnej Straszędzie-Rzeki na odcinku 830m oraz budowa napowietrznego przyłącza anteny internetu bezprzewodowego przy drodze gminnej Straszędzie-Blizianka

Zadanie planowane do realizacji z udziałem środków pomocowych PROW 2014-2020

Cel projektu:

Zadanie planowane do realizacji z udziałem środków pomocowych PROW .

„Przebudowa drogi gminnej Straszędzie-Blizianka na odcinku 450m i przebudowa drogi gminnej Straszędzie-Rzeki na odcinku 830m oraz budowa napowietrznego przyłącza anteny internetu bezprzewodowego przy drodze gminnej Straszędzie-Blizianka zgodnie z pozycjami ujętymi w kosztorysie. Jego realizacja ma na celu:

- poprawę jakości życia na obszarach wiejskich
- zaspokojenie podstawowych potrzeb,
- rozwój tożsamości społeczności wiejskiej poprzez integrowanie mieszkańców
- wzrost atrakcyjności turystycznej , inwestycyjnej obszarów wiejskich,
- podniesienie standardu życia i pracy na wsi,
- odnowa wsi

Przeznaczenie :

Opis stanu istniejącego;

W chwili obecnej drogi są zniszczone i wymagają gruntownej przebudowy.

Planuje się wykonać :

Przebudowę drogi gminnej Straszędzie-Blizianka na odcinku 450m i przebudowę drogi gminnej Straszędzie-Rzeki na odcinku 830m oraz budowę napowietrznego przyłącza anteny internetu bezprzewodowego przy drodze gminnej Straszędzie-Blizianka

Funkcjonowanie:

Wybudowana infrastruktura drogowa będzie służyć mieszkańcom Straszędzia, licznym turystom, realizując podstawowe usługi. Dzięki infrastrukturze wzrośnie możliwość rozwoju gospodarczego regionu.

Harmonogram realizacji

LP.	ZAKRES PRAC	Planowany termin realizacji
1	Przebudowa drogi gminnej Straszędzie-Blizianka na odcinku 450m i przebudowa drogi gminnej Straszędzie-Rzeki na odcinku 830m oraz budowa napowietrznego przyłącza anteny internetu bezprzewodowego przy drodze gminnej Straszędzie-Blizianka	2017-2018

Kwota końcowa wraz ze wskazaniem źródła pozyskania

LP.	ZAKRES PRAC	KOSZT BRUTTO (w zł)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	
			Gmina Lubenia * (koszty kwalifikowane i niekwalifikowane)	PROW 2014-2020 * (koszty kwalifikowane)
1	Przebudowa drogi gminnej Straszędzie-Blizianka na odcinku 450m i przebudowa drogi gminnej Straszędzie-Rzeki na odcinku 830m oraz budowa napowietrznego przyłącza anteny internetu bezprzewodowego przy drodze gminnej Straszędzie-Blizianka	900 000,00	36,37%	63,63%
	RAZEM:	900 000,00	36,37%	63,63%

ZADANIA POZOSTAŁE

LP.	NAZWA ZADANIA	CEL I PRZEZNACZENIE	HARMONOGRAM REALIZACJI	WARTOŚĆ ZADANIA I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA		
				WARTOŚĆ brutto (PLN)	GMINA LUBENIA Kosztów kwalifikowalnych (PLN)	PROW 2014-2020 RPO WP 2014-2020 INNE Kosztów kwalifikowalnych (PLN)
2	Budowa wodociągu	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich <i>Zaopatrzenie ludności w wodę</i>	2017-2020	16 000 000	15%	85%
3	Budowa wyciągu narciarskiego	Zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych Rozwój tożsamości społeczności wiejskiej Wzrost atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich <i>Miejsce integracji społeczności lokalnej a także turystów i letników</i>	2017-2018	3 000 000	15%	85%
4	Budowa oświetlenia ulicznego	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich Poprawa podstawowych usług na obszarach wiejskich <i>Dostępność komunikacyjna i wzrost bezpieczeństwa wsi</i>	2017-2019	50 000	15%	85%
5	Budowa sieci internetowej	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich Poprawa podstawowych usług na obszarach wiejskich Wzrost atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich <i>Budowa społeczeństwa informacyjnego, usługi dla ludności wsi</i>	2017-2018	50 000	15%	85%
6	Modernizacja szkoły i Domu Kultury	Zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych Rozwój tożsamości społeczności wiejskiej Wzrost atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich <i>Jedyna placówka oświatowa dla dzieci wsi Straszędzie, krzewienie kultury i oświaty</i>	2018-2018	500 000	15%	85%
7	Przebudowa, rozbudowa, budowa i modernizacja dróg i chodników	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich Poprawa podstawowych usług na obszarach wiejskich <i>Dostępność komunikacyjna i wzrost bezpieczeństwa wsi</i>	2017-2020	1 000 000	15%	85%
8	Stworzenie podstrony internetowej o wsi na stronie Gminy Lubenia	Zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych Rozwój tożsamości społeczności wiejskiej Wzrost atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich <i>Promocja miejscowości, lokalnych produktów</i>	2018-2020	5 000	15%	85%
9	Budowa infrastruktury OZE na obiektach użyteczności publicznej i nieruchomościach prywatnych w Gminie Lubenia	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich <i>Ochrona środowiska, ochrona klimatu</i>	2017-2020	1 000 000	15,00%	85,00%
10	Organizacja szkoleń dla producentów rolnych, pszczelarzy i zbieraczy ziół oraz w zakresie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii	Zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturalnych Rozwój tożsamości społeczności wiejskiej <i>Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy, świadomego, znającego możliwości m.in. aplikowania o fundusze unijne.</i>	2018-2018	5 000	15%	85%

OPIŚ I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKAJANIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA ICH POŁOŻENIE I CECHY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNE

CENTRUM WSI - OBSZAR WOKÓŁ KOŚCIOŁA, SZKOŁY WRAZ Z CAŁĄ INFRASTRUKTURĄ Z NIĄ ZWIĄZANĄ I JEJ SŁUŻĄCĄ

Bardzo ważnym miejscem dla mieszkańców wsi Straszędzie jest **rejon Kościoła Parafialnego wraz z przyległym parkingiem, znajdującą się w pobliżu Szkoły, punktem pocztowym i kilkoma sklepami**. W niedalekiej okolicy znajduje się także cmentarz parafialny wraz kaplicą. Dla mieszkańców wsi w znacznej części wyznania rzymskokatolickiego Kościół to bardzo ważne miejsce tak religijnie jak i kulturowo. Tu zbierają się mieszkańcy wsi gdy świętują, gdy się smucą np. żegnając kogoś kto odszedł na zawsze, w Kościele integrują się społecznie biorąc udział np. w straży przy Grobie Pańskim w czasie Wielkanocy (strażacy OSP Straszędzie), we wspólnym „muzykowaniu” w czasie procesji Bożego Ciała, czy występach chóru w czasie ważniejszych świąt kościelnych i państwowych. Tradycją wsi Straszędzie nie spotykana w innych wsiach są rozmowy na placu przed kościołem. Tak przed nabożeństwami jak i po nich obserwować można stojące grupki ludzi wymieniających poglądy i żywo dyskutujących. To zwyczaj z dawnych lat, gdzie na publicznych placach prowadzono wiece. Jak mówią mieszkańcy wsi „najwięcej można się dowiedzieć pod Kościołem”. Ta forma integracji i życia społecznego spotykana już rzadko na Podkarpaciu pokazuje, jak ważnym elementem życia społecznego wsi są takie przestrzenie jak plac, parking i teren wokół Kościoła i Szkoły Podstawowej w Straszędzie.

To miejsce jeszcze bardzo spokojne, mimo bliskości drogi powiatowej. Na parkingu w można organizować imprezy plenerowe, przy Szkole Podstawowej jest plac zabaw z którego korzystają nie tylko uczniowie ale i mniejsze dzieci nie uczęszczające jeszcze do szkoły. To centrum wsi, stworzenie tu elementu takiego jak boiska sportowe wraz z trybunami jeszcze bardziej zintegruje i zjednoczy wieś.

OBSZAR WOKÓŁ DOMU KULTURY

Drugi ważnym miejscem wsi Straszędzie jest tzw. tancbuda i obszar wokół niej z przyległym placem zabaw i zjazdem saneczkowym. Położone w bliskiej odległości od siebie przy drodze powiatowej Dom Kultury wraz filią Biblioteki Gminnej, w których prowadzone są zajęcia dla dzieci, młodzieży oraz spotkania starszych, przystanek autobusowy, miejsce organizacji imprez plenerowych tzw. tancbuda.. Latem odbywają się wszystkie imprezy plenerowe takie jak dożynki czy ziemniaczane harce. OSP lub

inne organizacje społeczne organizują tam zabawy taneczne, pokazy i wystawy. Na potrzeby imprez dowożona jest odpowiednia infrastruktura, scena z podestem i zadaszeniem, parasole itp. Obszar (działka) na której są organizowane imprezy jest tak duża, że bez problemu pomieści wszystkich bawiących się gości. Mimo bliskości z drogą powiatową nie ma zagrożenia dla bezpieczeństwa uczestników.

To także miejsce licznych spotkań młodzieży głównie latem. Przy tancbudzie są ławeczki, gdzie młodzież może usiąść w długie letnie wieczory spędzając czas na powietrzu.

Wzdłuż drogi powiatowej biegnącej przez centrum wsi na wybranych odcinkach wybudowano chodnik, na całość nie wystarczyło środków finansowych. Wobec ciągle wzrastającego ruchu kołowego jest to dość niebezpieczne, zwłaszcza dla dzieci wracających ze Szkoły. Teren jest oświetlony ale przy tancbudzie brakuje monitoringu. Obecnie budynek Domu Kultury wymaga jedynie remontów bieżących. Dom Kultury wraz tancbudą to poza miejscem wokół to jedyny obiekt gdzie mogą się spotkać młodzi i starsi na Zebraniach Wiejskich, spotkaniach Koła Gospodyń, czy sympatyków Straszędla pragnących krzewić jej zwyczaje, tradycje i dziedzictwo narodowe.